

Underlag för budget 2027 med inriktning 2028-2029

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Handläggare
Isabelle Wall
Telefon: 08-508 150 52

Till
Skarpnäcks stadsdelsnämnd
2026-04-23

Underlag för budget 2027 med inriktning 2028 och 2029 för Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Skarpnäcks stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens förslag till underlag för budget 2027 med inriktning för 2028 och 2029 med bilagor, och överlämnar den till kommunstyrelsen för fortsatt beredning.

2. Paragrafen justeras omedelbart.

Jonas Lauri
Stadsdelsdirektör

Innehållsförteckning

1 Strategisk inriktning	4
2 Lokala utvecklingsbehov	8
2.1 Välbefinnande och hälsa	8
2.2 Uppväxtvillkor och utbildning	9
2.3 Arbete och företagande	10
2.4 Boende och stadsmiljö	11
2.5 Demokrati och trygghet	12
2.6 Miljö och klimat	14
3 Planeringsförutsättningar för nämndens verksamhetsområden	15
3.1 Förskoleverksamhet	16
3.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid	17
3.3 Äldreomsorg	19
3.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	21
3.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri	22
3.6 Stadsmiljöverksamhet	26
3.7 Ekonomiskt bistånd	27
3.8 Arbetsmarknadsåtgärder	28
3.9 Övrigt	30
4 Sammanfattande ekonomisk analys	31
4.1 Drift	33
4.2 Investeringar	38
5 Lokalförsörjningsplan	38
5.1 Sammanfattning	38
5.2 Planeringsförutsättningar	39
5.3 Hyreskostnadsutveckling	40
5.3.1 Administrativa lokaler	41
5.3.2 Arbetsmarknad	42
5.3.3 Förskolor	42
5.3.4 Kultur	43
5.3.5 Särskilda boenden för äldre	43

5.4 Samverkan	43
5.5 Lokalplanering - ej pedagogisk verksamhet.....	44
5.5.1 Nuläge 31 januari 2026	44
5.5.2 Behov och planering av lokaler för (första planeringsperioden).....	45
5.5.3 Behov och planering för lokaler (andra planeringsperioden).....	46
5.6 Lokalplanering - pedagogisk verksamhet stadsdelsnämnder	46
5.6.1 Nuläge 31 januari 2026	46
5.6.2 Planering av lokaler för år 2027-2034 (första planeringsperioden)	47
5.6.3 Planering av lokaler för år 2035-2046 (andra planeringsperioden).....	47
5.7 Boendeplanering- särskilda boenden för äldre	47
5.7.1 Nuläge 31 januari 2026	47
5.7.2 Behov och planering år 2027-2034 (första planeringsperioden).....	48
5.7.3 Planering av lokaler för år 2035-2046 (andra planeringsperioden).....	51

Bilagor

Bilaga 1: Kompetensförsörjningsplan 2027-2029 för Skarpnäcks stadsdelsnämnd

*Bilaga 2: Boendeplan för särskilt boende för personer med funk.nedsätt. enl LSS och SoL
2026-2036, region östra söderort*

Bilaga 3: Parkleksplan för Skarpnäcks stadsdelsnämnd

1 Strategisk inriktning

Redogörelse

Skarpnäcks stadsdelsområde ligger i sydöstra Stockholm och är stadens näst minsta stadsdelsområde sett till invånarantal. Stadsdelsområdet består av nio stadsdelar: Hammarbyhöjden, Björkhagen, Enskededalen, Kärrtorp, Bagarmossen, Skarpnäcks gård, Orhem, Skrubba och Flaten. De tre sistnämnda består till övervägande del av naturmark och har en liten befolkning. Dessa tre områden är därför undantagna i jämförelser mellan stadsdelarna i denna rapport. Flaten är den minsta stadsdelen sett till befolkning med endast tio bosatta.

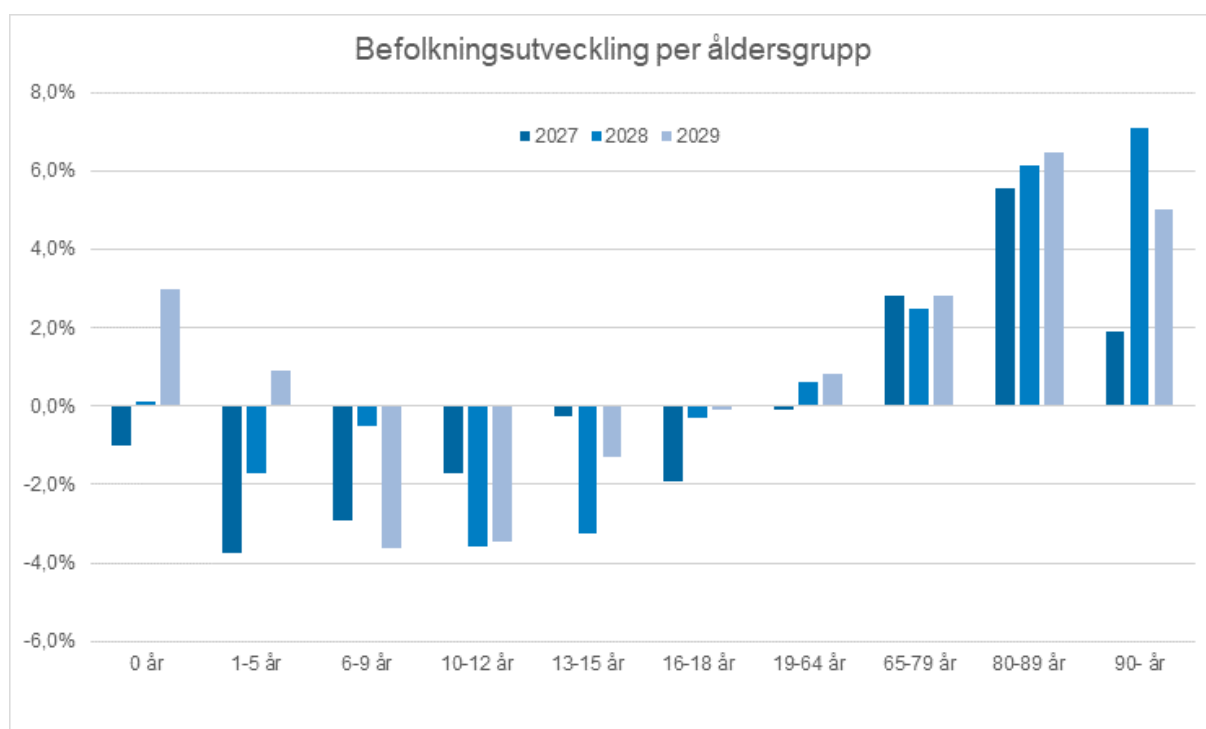
Stadsdelsområdet hade i slutet av 2024 cirka 46 400 invånare, vilket är omkring 100 färre än året innan. Till skillnad från många andra delar av Stockholm minskar befolkningen i området. I stadens befolkningsöversikt 2024 framgår att Skarpnäck är ett av tre stadsdelsområden där invånarantalet minskar.

Nedan framgår befolkningsstatistik för olika åldersgrupper för 2024 och prognos för planperioden. Störst ökning sker inom åldersgruppen 80-89 år och gruppen över 90 år ökar ytterligare sedan förra planperioden, medan den åldersgrupp som minskar mest är gruppen 10-12 år.

Ålder	Prognos år			Förändring 2024-2029		Förändring 2024-2034	
	2024	2029	2034	Antal	%	Antal	%
0 år	514	516	637	2	1%	123	24%
1-5 år	2 543	2 314	2 696	-229	-10%	153	6%
6-9 år	2 027	1 783	1 771	-244	-13%	-256	-13%
10-12 år	1 588	1 376	1 275	-212	-14%	-313	-20%
13-15 år	1 548	1 467	1 377	-81	-6%	-171	-11%
16-18 år	1 515	1 509	1 435	-6	-1%	-80	-5%
19-24 år	2 727	3 096	3 247	369	14%	520	19%
25-64 år	26 829	27 150	29 505	321	2%	2 676	10%
65-79 år	5 634	6 336	7 107	702	13%	1 473	26%
80-89 år	1 210	1 736	2 164	526	44%	954	79%
90- år	272	295	411	23	9%	139	51%
Totalt	46 407	47 576	51 625	1 169	3%	5 218	11%

(Befolkning Skarpnäcks stadsdelsområde per den 31 december 2024 med prognos för år 2029-2034. Källa: ODS)

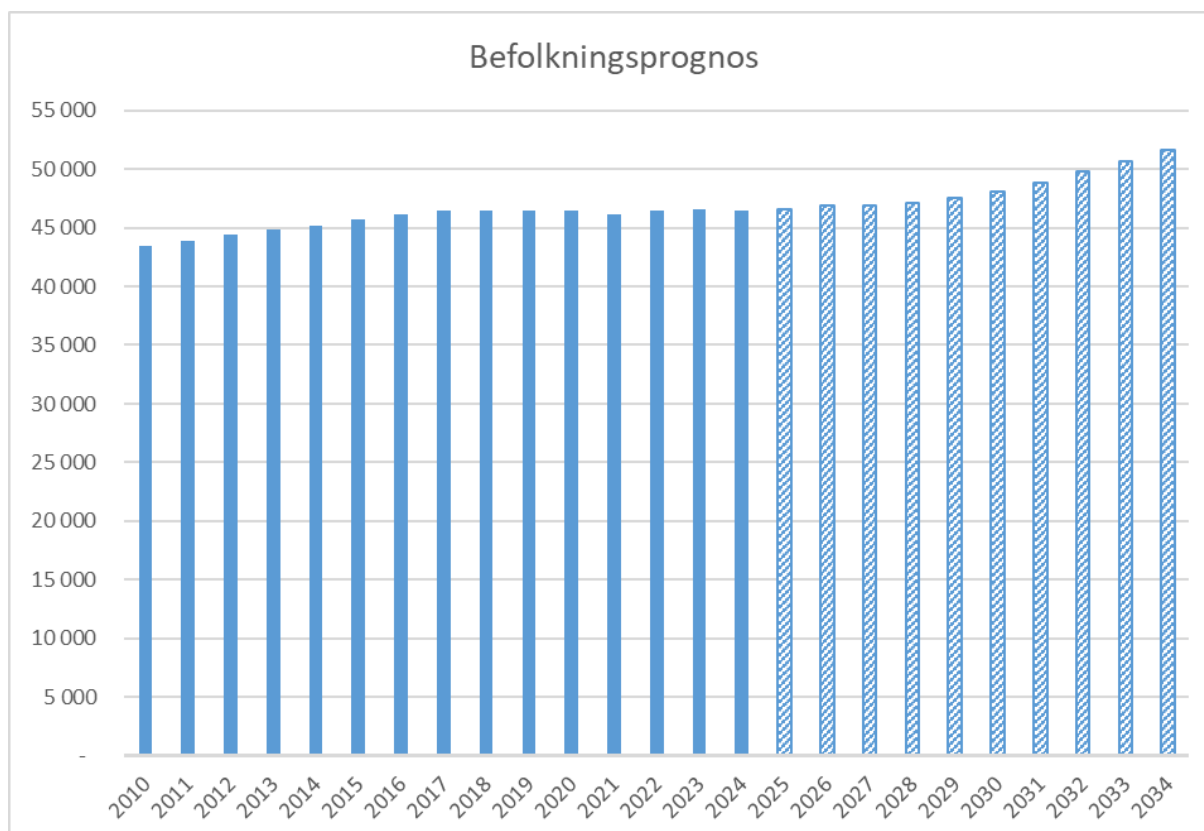
Nedan ges en översikt över befolkningsutvecklingen under planperioden i olika åldersspann, där trenden med vikande invånarantal bland barn och unga och starkt ökande invånarantal för äldre befolkning blir tydlig. Invånare i arbetsför ålder, det vill säga mellan 19-64 år, ligger i stort sett oförändrat. I slutet av planperioden, det vill säga år 2029, prognostiseras en ökning av barn i åldern 0-5 år. Det råder dock viss osäkerhet när denna ökning sker utifrån en nationell trend med minskat barnafödande.

(Befolkning Skarpnäcks stadsdelsområde per den 31 december 2024 med prognos för år 2027-2029. Källa: ODS)

Fram till 2029 beräknas befolkningen öka med drygt 1100 personer, vilket motsvarar cirka tre procent. Fram till 2034 beräknas stadsdelsområdets befolkning öka till över 51 000 invånare, vilket motsvarar elva procent och är en ökning sedan tidigare planperiod. Hur dessa åldersgrupper förändras över tid påverkar stadsdelsförvaltningens verksamheter, ekonomi och planering av bland annat förskolor, öppna förskolor, parklekar, fritidsgårdar samt hemtjänst och äldreboenden.

Nedan bild visar befolkningsprognosen fram till år 2034. Befolkningen beräknas då öka i de flesta av områdets stadsdelar. Den största ökningen både till antal och procentuellt förväntas ske i Bagarmossen (19 procent) tätt följt av Kärrtorp (18 procent). I Kärrtorp återfinns högst andel barn i åldrarna 1-5 år. Stadsdelen Enschedalen har störst andel äldre personer som är 80 år eller äldre.

(Befolkning Skarpnåcks stadsdelsområde 2010-2024 med prognos för år 2025- 2034. Källa: ODS)

Enligt förvaltningens förteckning över bostadsprojekt i planering och genomförande beräknas 4000 nya bostäder uppföras inom stadsdelsområdet fram till 2037. Vissa projekt har pausats och tidplanerna har förlängts, vilket utgör en nedskrivning av antal bostäder jämfört med förra årets underlag.

En stor del av befolkningen i stadsdelsområdet har gymnasial utbildning eller högre. Bland kvinnorna gäller det 93 procent och bland männen 90 procent, vilket är högre än genomsnittet för staden. Kvinnor har genomgående en högre utbildningsnivå än männen, runt 2-4 procentenheter i samtliga stadsdelar. Högst andel personer med gymnasial utbildning eller högre finns i Enskededalen, Björkhagen och Hammarbyhöjden. I Skarpnåcks gård och Bagarmossen är andelen i stället lägst. Medianinkomsterna i stadsdelsområdet är något lägre för både män och kvinnor jämfört med stadens medianinkomster. Högst medianinkomst återfinns i Enskededalen medan Bagarmossen har lägst.

En majoritet av befolkningen (73 procent) har svensk bakgrund, vilket är högre än stadens snitt. Stadsdelarna Enskededalen, Kärrtorp och Björkhagen har högst andel invånare med svensk bakgrund (runt 80 procent). Stadsdelarna Skarpnåcks gård och Bagarmossen har högst andel befolkning med utländsk bakgrund (37 respektive 30 procent). Till de som har utländsk bakgrund räknas personer som är utrikes födda samt inrikes födda med två utrikes födda föräldrar.

Analys

Skarpnäcks stadsdelsområde står inför en måttlig befolkningstillväxt de kommande åren jämfört med andra delar av staden, vilket får konsekvenser för stadsdelsområdets budgettilldelning. Enligt den senaste befolkningsprognosen är det små förändringar de närmaste åren för att senare, efter 2030, öka lite mer. Under år 2034 väntas befolkningen passera 51 000 invånare. Samtidigt förändras befolkningens sammansättning: antalet barn i ålder 1-5 år ökar något, barn i åldern 6-18 år minskar och gruppen 80–89 år ökar mest samtidigt som vissa grupper i arbetsför ålder växer långsammare. För att långsiktigt skapa ett hållbart befolkningsunderlag behöver stadsdelsområdet utvecklas så att fler ges möjlighet att bosätta sig här samt att det finns möjligheter att byta bostad inom området när till exempel levnadsförhållanden ändras. Samtidigt behöver bostadsbyggandet ske med hänsyn till stadsdelsområdets förutsättningar och med hänsyn tagen till miljö och klimat. Skarpnäcks stadsdelsområde har stora natur- och rekreationsvärden som är viktiga för både invånarnas hälsa och områdets attraktivitet. För att lyckas med detta behöver en nära samverkan fortsatt ske med berörda förvaltningar och bolag i staden. En gemensam planering är avgörande för att säkerställa att bostadsbyggande, infrastruktur, service och naturvärden utvecklas i balans och att framtidens behov kan mötas på ett socialt och ekologiskt hållbart sätt.

Nämndens verksamheter behöver utvecklas i takt med förändrade demografiska förutsättningar. En växande äldre befolkning innebär ökade krav på äldreomsorgen, där utvecklande av arbetssätt, förebyggande insatser och digitala lösningar blir allt viktigare. En välgrundad och träffsäker boendeplanering inom äldreomsorg och LSS är viktigt för att kunna möta det ökade behovet av särskilda boenden. Även lokalplaneringen inom förskolan är en utmaning med ett minskat barnantal på kortare sikt och fortsatt osäkerhet gällande om och när utvecklingen vänder. Färre barn och ungdomar påverkar även framtida behov av öppen verksamhet för dessa målgrupper.

Kompetensförsörjningen är fortsatt en av förvaltningens största utmaningar och behandlas närmare i kompetensförsörjningsplanen (bilaga 1).

Största utmaningarna och möjligheterna i stadsdelsområdet

Utmaningar

- Stärka områdets attraktivitet och skapa förutsättningar för en hållbar befolkningsutveckling.
- Omställningen till fler förebyggande insatser, förbättrad tillgänglighet och en ökad digitalisering kräver både resurser och anpassningar i verksamheterna.
- Säkerställa tillgången till rätt kompetens i verksamheterna, i takt med att behoven förändras och konkurrensen om arbetskraften ökar.

Möjligheter

- Stadsdelsnämndens förskolor av hög kvalitet och tydlig pedagogisk profil samt uppskattade verksamheter inom stöd, vård och omsorg bidrar till ett attraktivt stadsdelsområde som kan få fler att både bo kvar och flytta hit.
- Socialtjänstens familjeorienterade arbetssätt skapar goda möjligheter att tidigt identifiera behov, arbeta mer förebyggande och erbjuda samordnat och riktat stöd till

barn och vuxna.

- Aktiva och engagerade invånare och föreningar skapar goda förutsättningar för delaktighet och samverkan i stadsdelsområdet kring hur service, tillgänglighet och områdets kvaliteter kan tas till vara och utvecklas.

2 Lokala utvecklingsbehov

Nedan beskrivs ett antal lokala utvecklingsbehov utifrån olika tematiska områden. De lokala utvecklingsbehoven har identifierats och analyserats i samverkan med berörda stadsdelsförvaltningar, fackförvaltningar eller bolag. Utifrån analysen har gemensamma strategiska prioriteringar tagits fram under vissa tematiska områden. Förvaltningens arbete med de lokala utvecklingsbehoven bidrar till uppfyllandet av hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

2.1 Välbefinnande och hälsa

Redogörelse

Ohälsotalet i Skarpnäcks stadsdelsområde ligger högre än stadens snitt för både män och kvinnor (cirka 18 dagar 2024, liksom 2023). Även andelen personer som någon gång haft sjukpenning under samma år var något högre än i staden totalt, särskilt bland kvinnor. Könsskillnaderna följer ett nationellt mönster, där kvinnor generellt har högre sjukfrånvaro än män. Skillnaden kan delvis förklaras av graviditetsrelaterade diagnoser och en högre andel psykiatriska diagnoser, men också av strukturella faktorer.

Under hela 2000-talet har den psykiska ohälsan i befolkningen gradvis ökat, inte minst bland ungdomar och unga vuxna. Sedan psykisk hälsa började mätas i Stockholmsenkäten 2004 har flickor konsekvent rapporterat sämre mående än pojkar. Resultaten från 2024 visar en mindre förbättring jämfört med 2022, men nivåerna är fortsatt relativt låga. Nivåerna för ekonomiskt bistånd inom stadsdelsområdet ligger i stort sett i linje med stadens genomsnitt. Ekonomisk utsatthet kan påverka hälsan, särskilt för barn i hushåll med långvarigt bistånd.

Inom socialtjänsten möter medarbetare barn direkt eller indirekt inom alla verksamhetsområden, exempelvis genom insatser till vuxna med funktionsnedsättning, skadligt bruk och beroende eller nedsatt arbetsförmåga. Forskning visar att barn som är anhöriga kan påverkas av oro, ökat ansvar i hemmet och egen nedsatt psykisk hälsa, och att de oftare har kontakt med barn- och ungdomspsykiatri jämfört med andra barn. Alla barn har enligt Barnkonventionen, hälso- och sjukvårdslagen och socialtjänstlagen rätt att växa upp under trygga och goda förhållanden och få det skydd och stöd som behövs för en gynnsam fysisk och social utveckling. Vuxna ska se till att barn blir uppmärksammade och får möjlighet att uttrycka sina behov. Den nya socialtjänstlagen betonar därtill förebyggande arbete, lotsning och samordnade insatser, vilket innebär att barns situation ska uppmärksammas systematiskt även när de inte själva är aktuella i ett ärende.

Analys

Välbefinnande och god hälsa är grundläggande förutsättningar för människors utveckling och påverkas av en kombination av livsvillkor, levnadsvanor och strukturella faktorer såsom utbildningsnivå, arbetsmarknadsanknytning, boendeförhållanden och tillgång till sociala

nätverk. Stadens förebyggande arbete är omfattande och inkluderar bland annat tidiga insatser för barn och unga, stöd till familjer samt trygghetsskapande åtgärder. I linje med den nya socialtjänstlagen utvecklas första linjens socialtjänst för att erbjuda ett mer lättillgängligt, kunskapsbaserat och tidigt stöd. Det skapar förutsättningar för en tydligare förskjutning från reaktiva insatser till ett mer förebyggande, samordnat och behovsanpassat arbetssätt.

Förvaltningen bedömer att arbetet med att uppmärksamma barn och unga som anhöriga behöver stärkas. Barn som lever i familjer där en förälder eller annan närstående har psykisk ohälsa, funktionsnedsättning eller andra betydande svårigheter riskerar att påverkas negativt i sin utveckling. Genom att systematiskt identifiera barn som anhöriga i alla socialtjänstens verksamheter och säkerställa att de erbjuds information och stöd kan insatser sättas in tidigare. Socialtjänstens ansvar att uppmärksamma och lotsa vidare till stöd behöver därför tydliggöras och integreras i ordinarie arbetssätt.

Förvaltningen ser ett behov av att utveckla och bredda utbudet av anhängigstöd till barn, såväl individuella stödinsatser som strukturerade gruppverksamheter. Utvecklingsarbetet behöver gå i linje med nya socialtjänstlagen och innefatta medborgardialoger. Ett förstärkt anhängigstöd bedöms ha en förebyggande effekt och bidra till att synliggöra barnens egna behov. Informationsinsatser behöver samtidigt stärkas för att öka kännedomen om tillgängligt stöd, både bland invånare och i samverkan med bland annat skola och civilsamhälle. En utveckling av anhängigstödet för barn bedöms kunna bidra till att stärka och kvalitetssäkra anhängigstödet i stort.

Förvaltningen ser även behov av att stärka samarbetet mellan stadsdelsförvaltningar kring metodutveckling och gemensamma stödformer. Ett sådant samarbete bedöms öka likvärdigheten, effektivisera resursanvändningen och bidra till ett mer sammanhållet och långsiktigt hållbart stöd till barn och familjer.

Strategisk prioritering

- Undersöka möjligheterna till ett samarbete inom region östra söderort vad gäller att bredda erbjudandet av anhängigstöd till barn.

2.2 Uppväxtvillkor och utbildning

Redogörelse

Förvaltningen arbetar med flera riktade och förebyggande sociala insatser för barn och unga. Under det tematiska området uppväxtvillkor och utbildning har förvaltningen valt att fokusera på förskolans utbildning.

En likvärdig förskola av hög kvalitet bidrar till att skapa jämlika uppväxtvillkor. Förskolans kompensatoriska uppdrag är därför centralt. Förskolan är det första steget i det svenska utbildningssystemet och ska lägga grunden för det lärande som fortsätter i skolan och i resten av livet. Det finns forskning som visar att förskolan har positiva effekter på barns utveckling och lärande, särskilt för flerspråkiga barn och barn med svag socioekonomisk bakgrund. Drygt hälften av barnen går i kommunal förskola och resterande i fristående regi.

Förvaltningens senaste inventering visar att det finns flest flerspråkiga barn inom förskolorna

i Bagarmossen och i Skarpnäcks gård. Inom Skarpnäcks gård och Bagarmossen finns lägst andelar invånare med svensk bakgrund. I dessa stadsdelar har 37 respektive 30 procent utländsk bakgrund. I Bagarmossen går cirka 10 procent av barnen på förskolorna i fristående regi och ca 90 procent i kommunal regi. I Skarpnäcks gård är det drygt hälften av barnen som går på förskolorna i kommunal regi. Inom stadsdelen Bagarmossen finns två kommunala grundskolor, Brotorpsskolan och Bagarmossens skola. Inom Skarpnäcks gård finns Skarpatorpsskolan.

Grundskola och förskola ska samverka för att stödja elevernas utveckling och lärande. Det handlar bland annat om att utbyta erfarenheter och information inför övergångar. Särskilt fokus ska ligga på att synliggöra och beskriva det språkutvecklande arbetet. Förskolan behöver ta hänsyn till vad barnen kommer att möta i förskoleklassen för att ge förutsättningar att förbereda för detta. En stark läskultur och inbjudande läsmiljö i förskola och skola stärker barns och ungas språk- och kunskapsutveckling samt inspirerar till ökad fritidsläsning. Bibliotekets uppdrag gentemot förskolan är att erbjuda ett brett utbud av litteratur och läsfrämjande aktiviteter, liksom att fungera som stöd i förskolornas läs- och språkstimulerande arbete. Inom stadsdelen Bagarmossen finns Bagarmossens bibliotek och i Skarpnäcks gård finns Skarpnäcks bibliotek.

Analys

Förvaltningen ser behov att utveckla förskolans samverkan med de kommunala grundskolorna i Bagarmossen och Skarpnäcks gård avseende det språkutvecklande arbetet. Förskolorna inom Bagarmossen och Skarpnäcks gård behöver utveckla överföringen hur de har arbetat med språkutveckling till mottagande grundskolor inom berörda stadsdelar. Skolorna behöver utveckla återföring av elevers språkliga kunskaper till förskolan. Det kan bland annat ske inom ramen för Skolverkets kartläggningsmaterial *Hitta språket*. Detta för att bättre kunna avgöra vilka språkutvecklande insatser som ger resultat och på så sätt kunna observera och följa utveckling över tid. Ett utvecklat arbetssätt mellan förskolorna och skolorna kan vara ett led i att åstadkomma ökad likvärdighet inom stadsdelsområdet. Förvaltningen ser även att samverkan kan utvecklas med biblioteken inom dessa stadsdelar.

Strategisk prioritering

- Utveckla förskolebarns övergång från förskola till förskoleklass fokus språkutvecklande arbete i stadsdelarna Bagarmossen och Skarpnäcks gård.
- Utveckla samverkan mellan nämndens förskolor och stadens bibliotek med fokus på stadsdelarna Bagarmossen och Skarpnäcks gård för förbättrad språkutveckling hos barn.

2.3 Arbete och företagande

Redogörelse

Skarpnäck är ett av de stadsdelsområden i staden som har haft den kraftigaste sysselsättningstillväxten det senaste decenniet, även om pandemin generellt medförde en viss nedgång i sysselsättningen. Andelen invånare med en eftergymnasial utbildning har stadigt ökat i hela staden. Andelen förvärvsarbetare och andelen med eftergymnasial utbildning har

ökat även i Skarpnäcks stadsdelsområde för både kvinnor och män och för invånare med svensk och utländsk bakgrund.

I Skarpnäcks stadsdelsområde består näringslivet till stor del av små enskilda företag som är koncentrerade vid de lokala centrumen i närheten av tunnelbanestationerna, samt i två företagsområden i Skarpnäck och Skrubba. Det finns inga större handelsplatser i området och endast en aktiv företagarförening. Globens handels- och arenaområde är det närmaste regionala handelsområdet. Utbyggnaden av tunnelbanan ger ökad turtäthet och bättre förutsättningar för arbetspendling till och från stadsdelsnämndsområdet, vilket skapar förutsättningar för fler bostäder och arbetsplatser i området.

Utmärkande för näringslivsstrukturen i stadsdelsområdet är två branscher med sammanlagt 43 procent av de anställda i området, de flesta inom vård och omsorg samt utbildning. Flest anställda och arbetstillfällen finns i stadsdelen Skarpnäcks gård, främst inom vård och omsorg.

Inom stadsdelsområdet finns ett företagsområde i Skarpnäck med 1700 anställda fördelade på 145 arbetsställen, den största branschen är byggverksamhet. Företagsområdet ligger i anslutning till bostadskvarter och tunnelbana och präglas av verksamheter inom småindustri, lager och hantverk.

I Skrubba företagsområde arbetar 1500 anställda fördelade på 126 arbetsställen, med företag framför allt inom handel, småindustri och bygg. Av företagsområdena i staden är Skrubba ett av dem med störst andel tillverkning sett till andel anställda.

Analys

Förvaltningen ingår från och med 2026 i ett av stadens fyra kluster för lokalt näringsliv tillsammans med Farsta och Enskede-Årsta-Vantör. En kartläggning av stadsdelsområdets utvecklingsbehov och möjligheter samt de funktioner inom förvaltningen vars verksamheter påverkar näringslivets förutsättningar behöver genomföras. Arbetet samordnas med stadens berörda förvaltningar samt med klustrets övriga stadsdelsförvaltningar. Stadens nya näringslivspolicy implementeras i samverkan med stadens förvaltningar och bolag för att utveckla organisation och arbetssätt som gynnar företagsklimatet och prioriterar insatser som underlättar för företag att starta, verka och växa i staden. Förvaltningen kommer också att utveckla dialog mellan nämnd och det lokala näringslivet.

Strategisk prioritering

- I samverkan med berörda förvaltningar och bolag främja en långsiktig utveckling och förbättrade förutsättningar för företag i Skarpnäck företagsområde.

2.4 Boende och stadsmiljö

Redogörelse

Skarpnäcks stadsdelsområde erbjuder en blandning av boendemiljöer med god tillgänglighet till natur, kultur och kommunikationer. Ett av stadsdelsområdets stora värden ligger i den direkta närheten till Nackareservatet som är ett av Stockholmsområdets största naturreservat. Alla stadsdelar längs tunnelbanan ligger nära skogsområdet, vilket gör att det finns stora

möjligheter att lättillgängligt ta del av naturupplevelser, såväl för stadsdelsområdets invånare som för hela stadens befolkning. Båda naturreservaten Nackareservatet och Flatens naturreservat innehåller höga naturvärden och klassas som kärnområden för biologisk mångfald. En utredning pågår om inrättande av naturreservat även i Bagarmossensskogen, som löper längs södra Bagarmossen och erbjuder såväl hög artrikedom som rekreationsmöjligheter.

De olika stadsdelarna är väl sammankopplade med varandra genom parkstråk, gång- och cykelvägar och tunnelbanesystem. Andelen som anser att trafikmiljön är säker för cyklister i staden är högst i Skarpnäck, vilket gäller för båda könen. Idag utgörs 50 procent av stadsdelsområdet av park- och naturmark och närheten till naturen värderas högt av områdets invånare. I stadsdelsområdet planeras ett antal nya bostäder under planperioden och antalet invånare kommer successivt att öka. Enligt förvaltningens förteckning över bostadsprojekt i planering och genomförande beräknas cirka 4000 nya bostäder uppföras inom stadsdelsområdet fram till 2037. Lågkonjunkturen inom byggbranschen innebär dock ett lägre tryck på bostadsbyggandet och flera av stadens större investeringar inom stadsutveckling kan komma att försenas.

Under 2024 fattade stadsdelsnämnden beslut om att parkskötseln ska drivas i egen regi från och med 1 oktober 2026.

Analys

Sambanden mellan stadsdelsnämndsområdets parker och naturområden behöver fortsatt stärkas genom förbättrade kopplingar, minskade barriärer och ett mer finmaskigt nät av trädplanterade gator. Grönstrukturen mellan stadsdelarna behöver beaktas i samband med nyexploatering och konsekvenser som påverkar grönstrukturen belysas. Utformningen av gränzonen mellan bebyggelse och grönska är särskilt viktig för att behålla landskapets kvalitéer och för att få tillgängliga grönområden. Vid större exploateringsprojekt bör nya parker skapas och angränsande parker utvecklas. Även kulturhistoriska bedömningar bör genomföras vid förnyelse av parker och anvisningar för skötsel och vård av parkernas kulturhistoriska värden utvecklas.

Förvaltningens övertagande av parkdrift i egen regi ska bland annat bidra till stadens mål om en fossiloberoende fordonsflotta före år 2030. Under 2025 antog nämnden en handlingsplan för utfasning av fossila bränslen. Förvaltningen fortsätter samverka med miljöförvaltningen vid inköp samt i planeringen av de nya behov och rutiner som uppstarten av verksamheten innebär.

Strategisk prioritering

- I samverkan med miljöförvaltningen utveckla en miljövänlig parkdrift med fokus på cirkulära resurser, hållbara transporter och samordnad drift.

2.5 Demokrati och trygghet

Redogörelse

Demokrati och trygghet hänger nära samman då öppenhet, delaktighet och tillit till stadens verksamheter och annan offentlig service begränsar utrymmet för desinformation och

antidemokratiska aktörer. I 2025 års medborgarundersökning uppgav 45 procent av invånarna i Skarpnäcks stadsdelsområde att de har förtroende för stadsdelsförvaltningen, vilket är högre än stadens genomsnitt.

Valdeltagandet i området var 81,5 procent i valet 2022, men har minskat något sedan 2018 och varierar mellan stadsdelarna. Lägst valdeltagande har Skarpnäcks gård (77,6 procent) medan Björkhagen har högst andel (86,4 procent). Rapporten *Återblick på Skillnadernas Stockholm* visar stora skillnader i valdeltagandet 2022 inom staden: 90 procent av inrikes födda röstade, jämfört med 55 procent av utrikes födda.

I Skarpnäcks stadsdelsområde har högerextremistiskt klotter och skadegörelse förekommit, bland annat i Björkhagen. Det har även noterats spridning av budskap och symboler i offentliga miljöer, såsom i biblioteket i Bagarmossen. Därtill har yttringar med exkluderande eller antidemokratiska inslag uppmärksammats i skolmiljöer. I söderort har rapporter kommit om risk för rekrytering till så kallade aktivklubbar och andra ideologiskt drivna nätverk, vilket kan påverka trygghet, normbildning och tillit i lokalsamhället. Den mest synliga och återkommande formen av extremism i det offentliga rummet är högerextremism, vilken tar sig uttryck genom klotter, klistermärken, affischering, banderoller och skadegörelse. Dessa yttringar förekommer särskilt i skolmiljöer men även på andra offentliga platser som broar och byggnader.

Analys

Det höga valdeltagandet i Skarpnäcks stadsdelsområde visar på ett starkt demokratiskt engagemang, men variationerna mellan stadsdelarna speglar skillnader i socioekonomiska förutsättningar. Områden med lägre valdeltagande sammanfaller ofta med en större andel utrikes födda invånare, ett mönster som återkommer i flera delar av staden. Faktorer som födelseland, utbildningsnivå och inkomst påverkar benägenheten att rösta och kan bidra till ojämlik delaktighet. Lågt valdeltagande och varierande grad av tillit kan skapa sårbarheter som antidemokratiska aktörer kan utnyttja. Att fortsätta stärka delaktighet, tillit och lokalt engagemang är därför en central del av demokrati- och trygghetsarbetet i stadsdelsområdet. Kommunikation om stadsdelsförvaltningens tjänster och service samt förvaltningens synlighet och tillgänglighet är viktiga delar i att bygga förtroende. Ett systematiskt arbete utifrån stadens program för mänskliga rättigheter och tillhörande handlingsplaner är av stor betydelse. Genom att värna mänskliga rättigheter och motverka diskriminering stärks grunden för en demokratisk, trygg och inkluderande stad.

Den säkerhetspolitiska och samhällseliga utvecklingen nationellt och regionalt visar på ökad polarisering och spridning av antidemokratiska och våldsromantiska budskap, inte minst via digitala plattformar. Sammantaget pekar detta på behovet av en stärkt lokal lägesbild och en strukturerad samverkan för att motverka normalisering av sådana uttryck.

Barn och unga är särskilt sårbara för påverkan från polariserande och antidemokratiska miljöer, särskilt i perioder av identitetssökande och social utsatthet. Det finns behov av att stärka tidiga insatser genom ökad vuxennärvaro, relationsskapande arbete och samordnade stödinsatser. Kompetensutveckling kring radikaliseringsprocesser och våldsromantik behöver prioriteras för berörd personal. I samverkansöverenskommelsen med polisen ingår åtgärdsarbete för unga i risk. Arbetet med tidig upptäckt innefattar flera aktörer som möter

målgruppen och koordineringen mellan dessa måste förstärkas under planperioden.

Strategiska prioriteringar

- Förstärka informationsutbyte och åtgärdssamarbete genom kompetensutveckling och resursavsättning kring samverkan och rutiner inom SSPF. Det omfattar socialtjänstens uppsökande, mottagande och samlokaliserade funktioner samt ledning och nyckelfunktioner i skola och polisorganisation.

2.6 Miljö och klimat

Redogörelse

Staden står inför flera miljö- och klimatrelaterade utmaningar, som ökade risker för översvämningar och värmeböljor samt behov av att minska de konsumtionsbaserade utsläppen. Dessa utmaningar kräver en rad olika åtgärder. *Stockholms stads Miljöprogram 2030* visar stadens ambitioner men preciserar inte hur målen ska uppnås, det framgår istället i stadens olika handlingsplaner och åtgärdsprogram.

Miljöförvaltningens kartläggning av värmeöar över 35 grader pekar ut fem geografiska områden i stadsdelsområdet varav samtliga ligger utanför förvaltningens rådighet, till exempel industriområdet i Skarpnäcks gård och Kärrtorps IP. Sedan 2023 arbetar förvaltningen utifrån en egen kartläggning av värme och skyfall där områden inom rådighet är utpekade. Arbetet sker genom löpande klimatanpassningsåtgärder för minskad påverkan från skyfall och värme i stadsmiljö och i nämndens verksamheter. Åtgärder som genomförs har som målsättning att vara multifunktionella så att de, utifrån platsens förutsättning, bidrar till minskad klimatpåverkan, ökad biologisk mångfald samt rekreation och trygghet. Exempel kan vara alltifrån skuggande träd vid parkbänkar till dricksvattenfontäner. Klimatanpassningsarbetet är komplext och involverar redan på lokal nivå många parter, som stadsmiljö- och stadsutveckling, miljösamordning, säkerhet- och beredskapsarbete, verksamheter samt fackförvaltningar och bolag.

Enligt en medborgarenkät från 2024 anser invånare i Stockholms stad att följande miljöfrågor bör prioriteras; förbättra vattenkvaliteten i stadens sjöar, vattendrag och kustvatten, skydda och värna stadens natur och biologiska mångfald och minska användningen av skadliga kemikalier. I resultaten från Konsumtionskompassen, som redovisar klimatpåverkan från svensk hushållskonsumtion, har samtliga stadsdelar inom stadsdelsområdet resultat under stadens medelvärde för konsumtionsbaserade utsläpp. Invånare anser vidare att Skarpnäcks stadsdelsområde har stadens säkraste trafikmiljö för cyklister, vilket gäller för båda kvinnor och män. Det finns ett aktivt och engagerat föreningsliv med stort fokus på hållbarhetsfrågor vilket även har genomslag i de lokala pensionärsorganisationerna. Inom förvaltningens verksamheter genomförs löpande miljöpedagogiska aktiviteter som utgår från barnens, de boende eller besökarnas efterfrågan.

Analys

Under planperioden kommer nämndens miljö- och klimatarbete ha utgångspunkt i stadens miljöprogram med underliggande handlingsplaner, åtgärdsprogram och andra kompletterande styrdokument. För att förvaltningen ska nå stadens högt ställda miljö-, klimat- och

kemikaliemål behövs en ökad integrering av arbetet i verksamhetsområdena från avdelnings- till enhetsnivå. Detta sker lämpligen via ökad styrning och riktade åtgärder som exempelvis aktiviteter och utbildningsinsatser.

Inriktningen på förvaltningens arbete med multifunktionella klimatanpassningsåtgärder är både att tillskapa nya åtgärder kopplat till parkinvesteringar och nyexploateringar samt förvalta redan befintliga åtgärder och säkerställa att de ger den investerade nyttan i form av planerade ekosystemtjänster. Arbetet kommer att ske i samverkan med andra förvaltningar och bolag.

Förvaltningen ser vissa utmaningar i genomförandet av åtgärder för klimatanpassning och biologisk mångfald i verksamheterna. Som inhyrande organisation har förvaltningen begränsade möjligheter att genomföra investeringar. Medel för klimatinvesteringar eller för biologisk mångfald beviljas inte för åtgärd i annans fastighet samtidigt som samverkansavtalen med SISAB och Micasa anger att åtgärder såsom installation av fler solskydd eller plantering av mer växtlighet, åligger stadsdelsförvaltningen. Detta skapar oklarheter kring hur uppdrag som att skydda sårbara grupper från värme, ska genomföras, förutom inom ramen för SISAB:s arbete med gröna förskolegårdar. Förvaltningen bedömer att uppdrag kopplade till klimatanpassning och utökad grönstruktur på fastigheter mer ändamålsenligt bör tilldelas fastighetsägarna.

Miljö- och klimatarbetet ska framgent bedrivas mer utåtriktat och i delaktighet med invånare och civilsamhälle vilket ställer utvecklade krav på intern och extern samverkan samt integrering i hela förvaltningens organisation. Respektive verksamhet behöver involvera sina målgrupper genom kommunikation, medborgardialoger, miljöpedagogiska aktiviteter och annan samverkan i syfte att arbeta för invånarnas och civilsamhällets ökade delaktighet och involvering kopplat till miljö- och klimatnytta. Civilsamhällets kunskap kan tas tillvara i såväl löpande drift som i vissa investeringsprojekt genom referensgrupper eller andra former för rådgivning och delaktighet. Förvaltningen ser även en möjlighet att ta vara på föreningarnas miljö- och klimatarbete genom exempelvis föreningsbidragen.

Förvaltningen ser ett fortsatt behov av samordning från miljöförvaltningen för genomförande och stöd i form av kommunikationsmaterial, resursbank där utbildningar kan avropas från och program koncept med föredragsserier som förvaltningen kan facilitera.

Strategiska prioriteringar

- I samverkan med trafikkontoret och miljöförvaltningen arbeta med multifunktionella lösningar för klimatanpassning och biologisk mångfald i samband med parkinvesteringar och nyexploateringar.
- Utvecklad samverkan med miljöförvaltningen som en viktig part kring ökad delaktighet och involvering med invånare, civil samhälle och föreningsliv.

3 Planeringsförutsättningar för nämndens verksamhetsområden

Skarpnäcks stadsdelsnämnd ansvarar för kommunal förskoleverksamhet, äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg, socialpsykiatri, barn och unga, kultur och fritid, ekonomiskt bistånd samt

arbetsmarknadsåtgärder. Stadsdelsnämnden ansvarar också för lokalt miljö- och klimatarbete, stadsmiljöfrågor, skötsel och investeringar i parker och naturområden samt konsumentvägledning. Vidare har stadsdelsförvaltningen en viktig roll att, i samarbete med andra aktörer, bidra till att staden sammantaget upplevs som trygg och säker av dess invånare. Nedan redogör nämnden för analys av utvecklingen under de senaste åren för varje verksamhetsområde samt gör en bedömning av utvecklingen de kommande tre åren. Trender, utmaningar, strukturella frågor och effekterna av dessa samt eventuella åtgärder beskrivs.

3.1 Förskoleverksamhet

Omvärldsanalys

Stadsdelsnämndens förskoleverksamhet omfattar cirka 1500 barn fördelade på två förskoleområden och 25 förskolor. Stadsdelsområdet har en hög inskrivningsgrad, 96,9 procent av alla barn i åldrarna två till fem år är inskrivna i förskola. Majoriteten av barnen går i kommunal förskola. Swecos befolkningsprognos visar att barnantalet fortsätter minska de närmsta åren.

Inom stadsdelsområdet finns två öppna förskolor vars verksamhet riktar sig till barn som ännu inte är inskrivna i förskola samt deras familjer.

Minskade intäkter till följd av vikande barnantal och ökade kostnader för till exempel hyror, ställer allt högre krav på en aktiv förvaltning av lokaler. Förvaltningen behöver ha viss överkapacitet av förskoleplatser för att möta oförutsedda händelser och uppfylla platsgarantin. Det är av fortsatt vikt att genomföra noggranna behovsanalyser inför eventuell nybyggnation av förskolor samt bedriva ett effektivt lokalutnyttjande samt anpassa personalplanering.

Förvaltningen ser behov av att fortsätta stärka den pedagogiska kompetensen hos yrkeskategorin barnskötare samt ge möjlighet till att utveckla pedagogers yrkessvenska. En viktig förutsättning för kompetensutveckling är att Stockholms stad fortsätter erbjuda barnskötarutbildning samt möjliggör vikarieersättning vid studier. Förskollärarna ansvarar för det pedagogiska innehållet och undervisningen i förskolan. Andelen förskollärare och barnskötare med tillräcklig pedagogisk utbildning ska öka i stadens förskolor.

Det finns forskning som visar att barn som går i förskolan har bättre förutsättningar att sedan klara skolan. Det finns också studier som visar att barn med utländsk bakgrund deltar i förskolan i lägre utsträckning än andra barn. Regeringen har tillsatt en utredning som bland annat ska föreslå obligatorisk språkförskola och åtgärder som ska ge förskolan bättre förutsättningar. Språkförskolan föreslås vara obligatorisk för barn som visar påtagliga brister i språkutvecklingen i svenska på grund av att de inte i tillräcklig utsträckning exponeras för svenska i sin hemmiljö. Obligatorisk språkförskola ska gälla tidigast från höstterminen det år barnet fyller tre år. Krav på närvaro föreslås ställas och sanktioner införas. Utredningen ska föreslå hur Sveriges förskolor ska få förutsättningar att erbjuda en likvärdig utbildning av god kvalitet, bland annat genom en reglering som säkerställer lämplig storlek på barngrupperna och lämplig personaltäthet. Utredningen planeras vara klar i juni 2026.

Parallellt med utredningen om språkförskola har regeringen tillsatt en utredning för att införa obligatorisk språkscreening av små barns kunskaper i svenska. Geografiska skillnader i

språkkunskaper är anledning till utredningen men alla barn som är folkbokförda i Sverige skulle omfattas. Målet med språkscreening är att tidigt fånga upp barn som behöver stöd med språkutvecklingen. Utredningen planeras vara klar i augusti 2026.

Forskning visar att kvalitet ligger i interaktionerna mellan pedagog och barn och de pedagogiska miljöerna. Skolverket har tagit fram ett nationellt kvalitetssystem i syfte att skapa en samling om det som är betydelsefullt för en likvärdig utbildning av hög kvalitet och ett arbete pågår i staden att ta fram kvalitativa mått för kvalitet i förskolan.

Förskolans läroplan reviderades under 2025 och har fokus på analoga arbetssätt, lek och rörelse. Barnen växer upp i en allt mer digital värld som ständigt utvecklas och det är viktigt att de får en förståelse för detta. I läroplanen framgår att "Utbildningen ska ge barnen förutsättningar att utveckla en förståelse för den teknikutveckling de möter i vardagen". Ett utvecklingsområde för förskolan är att undersöka möjliga sätt att integrera AI i utbildningen och undervisningen.

Utmaningar och behov av utveckling

En likvärdig förskola av hög kvalitet bidrar till att skapa jämlika uppväxtvillkor, förskolans kompensatoriska uppdrag är därför centralt. Förskolorna behöver fortsätta att arbeta för att varje barn får det stöd de behöver utifrån sina förutsättningar. Det är viktigt att tidigt identifiera och ge rätt insats till de barn som har behov av extraordinärt stöd och till barn som av olika skäl riskerar att fara illa.

Den nya socialtjänstlagen syftar till att göra socialtjänsten mer förebyggande, tillgänglig och kunskapsbaserad. För att säkerställa att pedagogerna inom förskolan följer sin anmälningsskyldighet ser förvaltningen behov av att förskolan utvecklar samverkan med socialtjänsten för att säkerställa att kompetens finns hos medarbetare att upptäcka tidiga tecken hos barn som far illa.

Att främja barns språkutveckling är en del av förskolans kompensatoriska uppdrag. Förvaltningen ser att det är viktigt att förskolans medarbetare ges möjlighet till fortbildning och har nödvändiga kompetenser inom svenska, pedagogik, modersmålsstöd eller relevant metodik som stödjer barns språkutveckling.

Prioriteringar

- Anpassning av förskolans verksamhet kopplat till sjunkande barnantal, effektivt lokalutnyttjande samt personalplanering.
- Fortsätta arbeta för att tidigt identifiera och ge rätt stöd till barn i behov av särskilt stöd, samt barn som riskerar att fara illa.

3.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid

Omvärldsanalys

Enligt Swecos befolkningsprognos förväntas antalet barn och unga i åldrarna 6–15 år minska i samtliga stadsdelsområden i Stockholm fram till 2028 och 2033. Största procentuella minskningarna till och med 2033 förväntas i stadsdelsområdena Södermalm och Skarpnäck med 24 respektive 15 procent. Antalet ungdomar i åldern 16–19 år väntas minska marginellt i

Skarpnäcks stadsdelsområde.

Inskrivningsgraden för barn i årskurs 4–6 har ökat i hela staden, från 59 procent i oktober 2024 till 66 procent i oktober 2025. I Skarpnäcks stadsdelsområde ökade inskrivningsgraden under samma period med 8 procentenheter. I oktober 2025 var 78 procent av barnen i årskurs 4–6 i stadsdelsområdet inskrivna i fritidsverksamhet.

Barn och unga ska ha tillgång till meningsfulla fritidsaktiviteter oavsett kön, socioekonomiska förutsättningar, funktionsnedsättning eller bostadsområde. Meningsfull fritid är en viktig skyddsfaktor, som kan minska risken för utanförskap, psykisk ohälsa och kriminalitet samt främja positiva livsval. Öppna fritidsverksamheter och lovaktiviteter utgör därför en central del i det förebyggande arbetet med barn och unga.

För att möta behoven hos barn och unga behöver de öppna fritidsverksamheterna fortsätta utveckla kvaliteten i verksamheten i linje med *Stockholms stads strategi för parklekar* samt *Stockholms stads strategi för fritidsgårdar*. Barn och unga ska ges möjlighet att påverka sin fritidsverksamhet utifrån sina behov och önskemål genom ett systematiskt arbete med inflytandeforum. Utbudet av aktiviteter ska samtidigt kunna möta olika behov, med särskilt fokus på grupper som inte nås av dagens verksamheter.

Inom de öppna fritidsverksamheterna har det förebyggande perspektivet fått större tyngd i och med nya socialtjänstlagen. Utöver att främja en meningsfull fritid ska de öppna fritidsverksamheterna arbeta förebyggande genom att uppmärksamma destruktivt beteende hos unga, lotsa unga och föräldrar till rätt stöd och ha god samverkan med skola, socialtjänst, polis och civilsamhället. Det ställer krav på att medarbetare på de öppna fritidsverksamheterna kontinuerligt får kompetensutveckling inom området.

Utmaningar och behov av utveckling

Ett fortsatt arbete krävs för att stärka den interna och externa samverkan mellan fritidsverksamheten och andra relevanta aktörer, såsom övriga delar av socialtjänsten och civilsamhället. Medarbetare i Stockholms stad som möter barn och unga ska ha kunskap om risk- och skyddsfaktorer samt hur dessa kan motverkas respektive fräjas. Fritidsverksamheternas medarbetare är viktiga aktörer i detta arbete som vid behov kan lotsa barn och unga samt deras föräldrar till annat stöd.

Verksamheten behöver även fortsatt utvecklas för att nå underrepresenterade grupper, stärka upplevd trygghet och erbjuda ett relevant och inkluderande utbud, samtidigt som ekonomiska och strukturella förutsättningar behöver hanteras långsiktigt. En viktig del i detta är att säkerställa ändamålsenliga och trygga lokaler för verksamheten. Förvaltningen bedömer att parkleken Brödkavelns lokaler är i behov av upprustning för att långsiktigt kunna erbjuda en attraktiv och funktionell mötesplats för barn och unga i stadsdelsområdet. Förvaltningen har därför i samarbete med fastighetskontoret sökt och beviljats medel för upprustning av fastigheten, vilket planeras att genomföras under 2026. Förvaltningens fritidsbibliotek behöver fortsatt utvecklas för att nå fler barn- och unga i stadsdelsområdet.

I syfte att långsiktigt säkerställa en främjande och kvalitativ öppen fritidsverksamhet inom stadsdelsområdet genomförs en genomgripande analys av stadsdelsområdets behov och erbjudande av öppen verksamhet för barn och ungdomar. Analysen omfattar bland annat

tillgång, innehåll och geografisk spridning av verksamheterna samt hur kapaciteten behöver anpassas utifrån de demografiska förändringar som väntas i stadsdelsområdet. Ambitionen är att analysen ska bidra till ett mer behovsanpassat erbjudande och därigenom öka andelen barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till fritidsaktiviteter.

Skarpnäcks kulturhus hyrs ut till invånarna för att möjliggöra eget kulturskapande, lokala projekt och samhällsinitiativ. Grundskoleundersökningen år 2025 visade en minskning av andel barn som deltar i kulturaktiviteter på fritiden och förvaltningen ser det som viktigt att fortsätta arbeta för att nå ut till alla invånare för att alla ska kunna ta del av lokala kulturupplevelser. Stadens förvaltningar och bolag som arbetar med ungdomsinitierade kulturprojekt kan ansöka om stöd till ungas egna kulturprojekt. Förvaltningen ser det som viktigt att fortsätta ge stödet i syfte att ge barn och unga möjlighet att förverkliga idéer och kulturprojekt.

Att involvera professionella kulturutövare i förskolans verksamhet kan erbjuda barnen någonting utöver förskolans ordinarie kulturskapande verksamhet. Förvaltningen ser det som viktigt att Kulanpremien fortsätter att erbjudas inom staden.

Prioriteringar

- Utveckla fritidsverksamhetens innehåll i syfte att stärka barn och ungas delaktighet och främja goda uppväxtvillkor, samt stärka verksamhetens roll som förebyggande och främjande skyddsfaktor för barn och unga.

3.3 Äldreomsorg

Omvärldsanalys

Enligt Swecos befolkningsprognos för Stockholms stad 2026–2050 beräknas antalet äldre öka successivt under de kommande 25 åren, både i åldersgruppen 65–79 år och i åldersgruppen 80 år och äldre. Det är framför allt ökningen i åldersgruppen 80 år och äldre som påverkar behovet av vård- och omsorgsinsatser, eftersom behovet av hemtjänst, sjukvård i hemmet och vård- och omsorgsboende generellt är betydligt högre i dessa åldrar.

Skarpnäck stadsdelsområde har den högsta andelen ensamboende i åldersgruppen 80+ år, vilket är en faktor som är kopplad till ett ökat behov av stöd- och omsorgsinsatser. Detta innebär att antalet framtida omsorgstagare förväntas öka, särskilt från omkring 2030 då andelen personer 80+ stiger mer markant. För att möta dessa framtida behov planeras etableringen av ett nytt vård- och omsorgsboende i Bergholmsbacken inom Skarpnäcks stadsdelsområde. Boendet, som omfattar cirka 80 lägenheter samt lokaler för dagverksamhet och träffpunkt för äldre, är planerat att stå klart omkring 2030. En mer detaljerad analys av befolkningsutvecklingen och behovsbedömningen går att läsa i under rubrik *Lokalförsörjningsplan*.

Äldreomsorgen står inför utmaningen att säkra både tillräcklig personal och rätt kompetens. Med en växande äldre befolkning ökar behovet av arbetskraft inom sektorn, samtidigt som konkurrensen om kvalificerade medarbetare blir allt hårdare. Mer information finns i kompetensförsörjningsplanen (bilaga 1). För att möta dessa utmaningar är det också viktigt att prioritera förebyggande insatser och digitalisering.

Utmaningar och behov av utveckling

Det förebyggande arbetet inom äldreomsorgen är centralt och syftar till att minska behovet av mer omfattande och resurskrävande insatser över tid. Genom att tidigt uppmärksamma riskfaktorer och sätta in rätt stöd i rätt tid kan behovet av omsorg förebyggas eller skjutas upp. En viktig del i detta är att ge äldre möjlighet till exempelvis fysisk aktivitet, vilket kan bidra till ökad självständighet, bättre hälsa och minskad risk för nedsatta funktioner. För att möta framtidens behov behöver det långsiktiga förebyggande arbetet stärkas och breddas, med ett tydligt fokus på tidiga insatser som främjar hälsa, självständighet och trygghet. Det förebyggande perspektivet är också avgörande för att nå fler äldre i ett tidigt skede och arbeta mer hälsofrämjande, innan behoven av mer omfattande stöd uppstår.

Användningen av välfärdsteknik inom äldreomsorgen behöver öka betydligt och införas i en snabbare takt för att möta framtidens behov. Det är avgörande för att kunna frigöra resurser, använda dem mer effektivt och samtidigt stärka kvaliteten i verksamheterna. Digitala lösningar spelar en central roll i detta arbete och kan bidra till ökad trygghet och självständighet för äldre som bor kvar i ordinärt boende, exempelvis genom digital tillsyn.

Digitaliseringen behöver tydligt utgå från stockholmarnas perspektiv, där de äldres behov, förutsättningar och önskemål kring digitala hjälpmedel och tekniska lösningar behöver kartläggas i större utsträckning än i dag. Det är också viktigt att arbetet sker i samverkan med stadens övriga verksamheter för att säkerställa helhet och sammanhang i de digitala lösningarna. Detta är en viktig förutsättning för att insatserna ska bli relevanta och skapa verklig nytta för målgruppen. Samtidigt är det av stor betydelse att den digitala kompetensen inom verksamheterna stärks. Utan tillräcklig kunskap, stöd och utbildning riskerar införandet av ny teknik att inte få den effekt som eftersträvas. Därför behöver kompetensutveckling inom digitalisering vara en prioriterad del av arbetet för att säkerställa en framgångsrik och hållbar implementering.

Redan i dag är det en utmaning att rekrytera medarbetare med rätt kompetens till äldreomsorgen. Förvaltningen bedömer därför att det är viktigt att fler väljer att utbilda sig och arbeta inom området, samtidigt som nuvarande medarbetare behöver uppmuntras att utvecklas vidare och stanna kvar i verksamheten. För att säkra kompetensförsörjningen krävs ett gemensamt arbete inom staden för att höja statusen och öka intresset för omvårdnadsyrken samt för arbete inom den kommunala hälso- och sjukvården.

För att uppfattas som en attraktiv arbetsgivare behöver det finnas möjligheter till karriär- och kompetensutveckling, individuell utveckling samt variation i arbetsuppgifter. Kontinuerlig kompetensutveckling och satsningar på språkutveckling inom verksamheterna är också viktiga för att kunna möta målgruppens allt mer komplexa behov. Det finns även ett behov av en mer specialiserad hemtjänst med kunskap inom områden som psykisk hälsa, demens, anhörigstöd och palliativ vård. Omställningen mot en god och nära vård och omsorg innebär höga krav på samverkan, vilket i sin tur påverkar resursbehov, planering och arbetssätt inom verksamheterna.

Prioriteringar

- Stärka och bredda det långsiktiga förebyggande arbetet med fokus på tidiga insatser för hälsa, självständighet och trygghet.

- Tillvarata möjligheterna inom digitalisering, välfärdsteknik och innovation för ökad kvalitet och effektivitet i verksamheterna.
- Kompetensförsörjning och kompetensutveckling för att kunna rekrytera och behålla medarbetare med rätt kompetens.

3.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Omvärldsanalys

I takt med att livslängden ökar i befolkningen som helhet växer också behovet av anpassade bostäder och olika former av stöd för personer med funktionsnedsättning. Personer med funktionsnedsättning rapporterar generellt sämre livsvillkor, hälsovanor och upplevd hälsa jämfört med övriga befolkningen och står ofta svagare på arbetsmarknaden. År 2024 var cirka 53 procent av personer med funktionsnedsättning sysselsatta. Motsvarande siffror för personer utan funktionsnedsättning var ungefär 80 procent. Cirka en tredjedel av personer med funktionsnedsättning uppger att de någon gång har utsatts för diskriminering eller kränkande behandling i arbetslivet.

Allt fler beviljas insatsen daglig verksamhet, samtidigt som pensionsåldern höjs, vilket skapar behov av fler platser i verksamheten. Även om ett övergripande mål med daglig verksamhet är att underlätta för deltagarna att komma ut i arbetslivet, visar forskning att det finns tydliga inslag av inlåsningseffekter, där personer riskerar att bli kvar i verksamheten utan väg ut mot arbete. Personer som deltar i daglig verksamhet ska därför ständigt prövas mot den öppna arbetsmarknaden, detta ska ingå i avtalade verksamheter där det är lämpligt. Begränsad arbetsmarknadsanknytning kan bidra till försämrad hälsa, minskad social delaktighet och lägre självkänsla, vilket gör att arbete och meningsfulla aktiviteter blir särskilt viktiga skyddsfaktorer. Det förebyggande och hälsofrämjande arbetet blir därför centralt, för att stärka hälsa, delaktighet och livskvalitet samt minska risk för isolering och psykisk ohälsa.

Samtidigt förändras målgruppens behov i takt med att personer med funktionsnedsättning lever längre och i större utsträckning har komplexa behov, samsjuklighet eller flera diagnoser. Detta ställer ökade krav på verksamheternas kompetens inom bland annat geriatrik, psykiatri och individanpassat stöd. För att kunna möta dessa förändrade behov blir kontinuerlig kompetensutveckling hos medarbetare en central förutsättning. Kompetensutvecklingen behöver omfatta både vård- och omsorgskompetens samt digital kompetens, för att säkerställa kvalitet, delaktighet och effektivitet i verksamheterna. Mer om detta går att läsa i den bilagda *Kompetensförsörjningsplanen*.

Utmaningar och behov av utveckling

Bristen på bostäder med särskild service försvårar genomförandet av beslut inom stadens LOV-avtal. Ansvar och uppgifter är uppdelade mellan nämnder och leverantörer, vilket gör processen ineffektiv både för staden och för den enskilde. Som en konsekvens tvingas nämnden ofta till direktupphandling. För personer med komplexa behov eller samsjuklighet landar majoriteten av besluten i individuella avtal. Mer om detta går att läsa i bilaga *Boendeplan för särskilt boende för personer med funktionsnedsättning enligt LSS och SoL 2026-2036*. När det gäller daglig verksamhet är det oftast svårt att hitta verksamheter som kan erbjuda egna rum eller helt egna aktiviteter för brukaren. Inom ramen för stadens LOV-avtal

uppstår ibland situationer där dagliga verksamheter tar emot brukare samtidigt som resurser och individuella behov behöver balanseras. I dessa fall kan det förekomma att brukaren erbjuds färre timmar per vecka än önskat, då verksamheten behöver anpassa omfattningen utifrån tillgängliga resurser och praktiska förutsättningar.

Det finns i dag utmaningar när det gäller att rekrytera medarbetare med rätt kompetens till utförarverksamheter, vilket påverkar kvaliteten inom omsorgen. Samtidigt lever personer med funktionsnedsättning allt längre, vilket ställer högre krav på boenden, särskilt när det gäller kunskap inom geriatrik samt hantering av samsjuklighet och flera diagnoser. Behovet av att skapa en meningsfull vardag för äldre personer med funktionsnedsättning ökar också, särskilt när daglig verksamhet inte längre är aktuell. Antalet yngre personer under 65 år med demens ökar, vilket kräver anpassade insatser och resurser.

Ett särskilt fokus behöver läggas på förebyggande och hälsofrämjande arbete, för att stärka hälsa, delaktighet och livskvalitet, minska risk för isolering och psykisk ohälsa, samt förhindra att personer hamnar i långvarigt behov av mer omfattande stöd. Det förebyggande arbetet måste integreras i både boende, daglig verksamhet och andra insatser för att möta den komplexa målgruppens behov på ett långsiktigt sätt.

Personer som får stöd och insatser behöver kunna använda digitala verktyg i arbetet och i kommunikationen med personal. Digitaliseringstakten behöver öka för att både möta brukares och medarbetares behov och förväntningar, samt för att hantera kompetensförsörjningsutmaningen.

Prioriteringar

- Säkerställa kompetensförsörjning och kompetensutveckling inom LSS-bostäderna.
- Stärka och bredda det förebyggande och hälsofrämjande arbetet med fokus på meningsfull sysselsättning, delaktighet och hälsa.
- Tillvarata möjligheterna inom digitalisering, välfärdsteknik och innovation för ökad kvalitet, delaktighet och effektivitet inom verksamheterna.

3.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Omvärldsanalys

Genomförandet av den nya socialtjänstlagen innebär en långsiktig omställning av hur stöd och service ges till människor i behov av hjälp och omsorg. Lagen innebär förändringar i arbetssätt, metoder och processer för att säkerställa ett mer effektivt, tillgängligt och rättvist stöd till invånarna. Satsningar kommer att behöva göras för att implementera kunskapsbaserade metoder, utveckla system för systematisk uppföljning och utvärdering av arbetssätt, säkra kompetensförsörjningen och ta fram digitala lösningar. För att göra socialtjänsten mer tillgänglig krävs även fler invånardialoger, där erfarenheter och synpunkter från invånarna ska tas tillvara i planering och prioritering. Detta är centralt för att säkerställa att verksamheten är relevant och anpassad till förändrade behov i lokalsamhället. Arbetet med omställningen till en god och nära vård bedrivs parallellt, i syfte att skapa mer sammanhållna och hållbara insatser för individer med sammansatta behov. För att resurserna ska räcka kommer det att krävas nya sätt att organisera socialtjänstens arbete.

Utöver den nya lagstiftningen förväntas flera föreslagna författningsändringar påverka socialtjänstens verksamheter under kommande år. Flera av dessa berör barn och unga med normbrytande beteende och risk för att rekryteras till kriminella miljöer. Förändringarna innebär såväl möjligheter som utmaningar och kan kräva både ökade resurser och anpassningar av verksamhetens arbetssätt.

Utmaningar och behov av utveckling

Barn och unga

Den nya socialtjänstlagen innebär ett ökat fokus på förebyggande insatser och samverkan mellan olika aktörer, såsom socialtjänst, skola, polis och psykiatri. Socialtjänsten behöver stärka det förebyggande arbetet samt anpassa arbetsmetoder och resurser för att säkerställa att barn, unga och vårdnadshavare får rätt stöd i rätt tid. Lagen betonar att barn inte bara ska bli hörda utan också aktivt delta i beslut som påverkar deras liv. Utvecklingsarbetet inom hela verksamhetsområdet bör därför fortsatt prioriteras, med särskilt fokus på barn och unga med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Enligt NUSO (Nationell uppföljning av social barn- och ungdomsvård) är de vanligaste aktualiseringsorsakerna i stadsdelsområdet, i likhet med nationell statistik, konflikter i familjerelationer samt fysiskt eller psykiskt våld mot barn. Jämfört med NUSO:s nationella data är en större andel av ärendena i stadsdelsområdet kopplade till föräldrars eller omsorgspersoners psykiska eller fysiska ohälsa, funktionsnedsättning eller beteendeproblem (23 procent jämfört med 13 procent nationellt) samt skadligt bruk eller beroende (21 procent jämfört med 15 procent nationellt). Ärendenas komplexitet och de ofta samverkande behoven hos individer och familjer understryker vikten av ett teambaserat och familjeorienterat arbetssätt. Genom att samla kompetenser kring barnet och familjen säkerställs ett helhetsperspektiv, parallella processer undviks och insatser kan planeras mer träffsäkert och sammanhållet. Detta stärker kvaliteten i handläggningen, bidrar till effektiv resursanvändning och skapar bättre förutsättningar för långsiktigt hållbara lösningar för de barn och familjer som har störst behov av stöd. Förvaltningen ser fortsatt behov av att utveckla detta arbete.

NUSO visar även behov av stärkt motivationsarbete och mer systematisk dokumentation av risk- och skyddsfaktorer, i linje med kunskapsbaserade arbetssätt såsom RBM (Risk, Behov och Mottaglighet). Samverkan och arbetssätt behöver vidareutvecklas för att barn som behöver insatser från både region och socialtjänst ska få en sammanhållen vård och omsorg.

Prioriteringar

- Genomföra lokalt omställningsarbete av socialtjänstens verksamheter genom att utveckla det uppsökande, förebyggande och främjande sociala arbetet riktat mot barn, unga och föräldrar.
- Fortsatt utveckling av ett teambaserat och familjeorienterat arbetssätt för att stärka intern samordning och gemensam handläggning i ärenden där individer eller familjer har behov av insatser från flera verksamhetsområden inom socialtjänsten.
- Genomföra en analys av elevers skolfrånvaro för att, i samverkan med skola, utveckla och stärka det förebyggande stödet till elever med skolfrånvaro.
- Stärka samverkanstrukturer och arbetssätt för att barn i behov av insatser från både

region och socialtjänst ska få en sammanhållen vård och omsorg. Särskilt prioriterat är barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Vuxna missbruk och socialpsykiatri

Förvaltningen följer utvecklingen av samsjuklighetsreformen. Regeringen tillsatte 2025 en delegation med uppdrag att ta fram en genomförandeplan för mer samordnade och personcentrerade insatser för personer med samsjuklighet, samt att analysera behovet av ändringar i tidigare förslag. Lagrådsremiss och proposition planeras aviseras våren 2026, med eventuell lagändring 2027. Reformen innebär att ansvaret för behandling av personer med skadligt bruk eller beroende samt psykiatrisk diagnos övergår från kommunerna till regionernas hälso- och sjukvård. Om förslagen genomförs medför detta en betydande omställning för berörda verksamheter, särskilt när det gäller ansvarsfördelning, samverkan och organisation av insatser mellan kommun och region.

Förvaltningen ser fortsatt behov av att stärka arbetet för personer med skadligt bruk och beroende samt personer med samsjuklighet, i syfte att i ett tidigt skapa en sammanhållen vårdkedja och förbättra kvaliteten i de insatser som erbjuds målgruppen. För att säkerställa att målgruppen ges stöd tidigt behöver det uppsökande och förebyggande arbetet utvecklas, och kompetensutveckling måste systematiseras och följas upp för att säkerställa att satsningarna möter målgruppens aktuella och framtida behov.

Personer med psykisk funktionsnedsättning har generellt sämre hälsa än befolkningen i övrigt, vilket kräver ett fortsatt stärkt hälsofrämjande och förebyggande arbete. Det är också prioriterat att utveckla arbetssätt som ökar möjligheterna till egen försörjning, praktik eller studier, och därmed främjar delaktighet och självständighet för målgruppen.

Prioriteringar

- Vidareutveckla den interna och externa samverkan för att i ett tidigt skede skapa en sammanhållen vårdkedja för personer med skadligt bruk och beroende, samt för personer med samsjuklighet.
- Utveckla hälsofrämjande stödinsatser i syfte att främja rehabiliteringen för personer med psykiska funktionsnedsättningar.
- Kompetenshöjande insatser behöver fortsätta systematiseras och följas upp för att säkerställa att rätt satsningar görs för att möta målgruppens framtida behov av omsorg.

Nyanlända

För information om förvaltningens arbete läs avsnitt 3.8 Arbetsmarknadsåtgärder.

Hemlöshet

Hemlöshet är ofta ett resultat av en kombination av flera risk- och sårbarhetsfaktorer och betraktas till stor del som ett mångdimensionellt problem. När en individ förlorar sitt hyreskontrakt försvåras möjligheten att själv hitta en långsiktig boendelösning, vilket särskilt påverkar sårbara grupper och personer med komplex problematik. Insatser som försöks- och träningslägenheter samt Bostad först är viktiga insatser för de som står långt från den ordinarie bostadsmarknad.

Det är prioriterat att fortsätta utveckla det vräkningsförebyggande arbetet för att tidigt nå personer som är hemlösa eller riskerar hemlöshet. För att uppnå detta behöver intern och extern samverkan stärkas, med fokus på särskilt sårbara grupper såsom barnfamiljer, äldre och personer med komplex problematik.

Prioritering

- Prioritera det vräkningsförebyggande arbetet med fokus på ett uppsökande arbete, med snabb och ihållande kontakt samt långsiktiga lösningar. Med fokus på att tidigt nå särskilt sårbara grupper som är hemlösa eller riskerar hemlöshet.

Våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck

Socialtjänsten behöver stärka det uppsökande och förebyggande arbetet för att nå fler personer som är utsatta och som utövar våld. Genom utökad närvaro i relevanta forum och på fler platser där våldsutsatta och våldsutövare kan nå ökar förutsättningarna för tidig upptäckt, vägledning och motivation till insatser för personer som annars inte skulle komma i kontakt med socialtjänsten.

Förvaltningens samverkan med polis inom ramen för Islandsmodellen innebär att erbjudande om stöd kan komma i omedelbar anslutning till en våldshändelse. Modellen bidrar till tidig upptäckt och till att barn som bevittnar eller utsätts för våld i familjen upptäcks och erbjuds stöd. Förvaltningen ser ett fortsatt behov av att öka kunskapen inom socialtjänstens verksamheter om våldets konsekvenser, särskilt för barn som bevittnar eller utsätts för våld. Frågor om våld behöver ställas konsekvent och systematiskt av alla socialtjänstens verksamheter, och omfatta både våldsutsatthet och våldsutövning. För ett sammanhållet och adekvat stöd till våldsutsatta ser förvaltningen även ett fortsatt behov av att stärka samverkansstrukturer och arbetssätt i linje med stadens process *Bryt upp – sammanhållet stöd för våldsutsatta*.

För att bryta våld behövs ett fortsatt arbete gentemot personer som utövar våld i nära relation. Upptäckt och motivation till behandling är en prioriterad fråga för metodutveckling de kommande åren. Det är en utmaning att få personer som utövar våld att bibehålla motivationen att ta emot stödet fullt ut, varför även detta behöver prioriteras i utvecklingsarbetet framåt.

Prioriteringar

- Prioritera användandet av iRisk för att öka våldsutsatta barns delaktighet och perspektiv i utredningar.
- Utveckla och stärk tidiga och uppsökande arbetssätt för att identifiera och nå målgrupper berörda av våld som inte självmant söker stöd, i syfte att möjliggöra tidig lotsning till öppna insatser.
- Stärk samverkansstrukturer och arbetssätt för att säkerställa ett sammanhållet och adekvat stöd till våldsutsatta vuxna och barn, med särskilt fokus på särskilt sårbara grupper.

3.6 Stadsmiljöverksamhet

Omvärldsanalys

Stadsdelsområdets parker, badplatser och naturreservat nyttjas i hög grad av boende i området men även av invånare från hela staden, vilket medför intensivt slitage och underhållsbehov. Ett flertal befintliga parker i stadsdelsområdet behöver större upprustningar de kommande åren. Klimatförändringar medför att extremväder blir vanligare, vilket innebär ökade driftskostnader. Stadsmiljön behöver också anpassas för att minska effekterna till följd av värmeböljor och översvämningar. Inför årsskiftet 2026 infördes kärl för källsortering i stadsdelsområdets parker som uppfyller Naturvårdsverkets riktlinjer för platser där det nya lagkravet gäller.

Övertagandet av parkdrift i egen regi pågår. Förvaltningens stadsmiljöverksamhet är samlokaliserad med övriga förvaltningar i söderort som också övergår till parkdrift i egen regi. Övertagandet av parkdrift i egen regi innebär uppbyggnad av egna maskin- och fordonsflottor i respektive stadsdelsförvaltning. Under 2025 antog stadsdelsnämnden en handlingsplan för utfasning av fossila bränslen. Förvaltningen erfar utifrån dialog med miljöförvaltningen att marknaden för eldrivna arbetsmaskiner ännu inte fullt ut möter de behov som verksamheten har. Marknaden utvecklas dock i snabb takt och överväganden gällande smarta investeringar behöver göras.

Utmaningar och behov av utveckling

I samverkan med exploateringskontoret arbetar förvaltningen med ekologisk kompensation vid nybyggnation. Det är dock en utmaning att kompensera ekologiska värden i samband med utbyggnad av bostäder, när naturvärden i allt större utsträckning behöver tas i anspråk. Analys av hur stadens planerade utbyggnad påverkar den blågröna infrastrukturen och ekologiskt särskilt betydelsefulla områden på längre sikt behövs, exempelvis med hänsyn till brynzoner. Tydliggöranden hur ekologiskt särskilt betydelsefulla områden kan omhändertas i övergripande stadsplanering och planprocess är också önskvärd. Förvaltningen ser behov av en samordnad grönstrukturplanering inom staden för att skapa överblick över de projekt som planeras och förbättra möjligheter till samordning. För projekt inom biologisk mångfald finns behov av en åtgärdsdatabas av stadens planerade och genomförda åtgärder, vilket skulle underlätta förvaltningens planering av insatser och driftskostnader. Stadens så kallade gatugröna ytor är många och komplexa. Dessa ytor har olika funktioner, bland annat att stärka den biologisk mångfalden, hantera dagvatten till att vara vackra och samtidigt robusta planteringar. Stigande kostnader gör att det svårare att sköta dessa ytor på ett ändamålsenligt sätt. Förvaltningen menar det vore bra om staden karterar och samverkar kring hur dessa ytor kan skötas framöver.

Flera stadsdelsnämnder i staden övergår till parkdrift i egen regi under den kommande planperioden, vilket är en stor förändring av stadens hantering av denna kommunala service. I övergången och uppstarten av dessa verksamheter finns fördelar med att staden samordnar investeringar, utvecklar nya arbetssätt och omhändertar frågor som uppstår på ett samlat sätt. Trafikkontoret har idag ett samordnande ansvar kopplat till stadsmiljöfrågor i staden, men samordning av parkdrift som utförs i egen regi innefattas idag inte av uppdraget. Förvaltningen ser behov av en stadsövergripande funktion som kan stärka kompetens och

samverkan, såväl i övergången som när parkdrift i egen regi etablerats.

I samband med övertagandet av parkdrift i egen regi ska nya skötselplaner tas fram och uppdateras. De relaterar till ett flertal övriga styrdokument för stadsrummens utformning där det idag saknas en samlad överblick över dem. Stadens parkprogram som avser år 2005-2009 behöver också uppdateras.

Prioriteringar

- Övertagande av parkdrift i egen regi samt utökad samordning med berörda fackförvaltningar och stadsdelsförvaltningar.

3.7 Ekonomiskt bistånd

Omvärldsanalys

Under 2025 uppbär 1,22 procent av befolkningen i Skarpnäcks stadsdelsområde ekonomiskt bistånd någon gång under året. År 2024 uppgick andelen till 1,19 procent. Sett ur ett tioårsperspektiv har andelen personer som får ekonomiskt bistånd i stadsdelsområdet minskat, bortsett från en mindre ökning under pandemin. Även långtidsberoendet av ekonomiskt bistånd i stadsdelsområdet har minskat det senaste decenniet.

Ekonomiskt bistånd fortsätter att vara ett viktigt skyddsnät i en tid av lågkonjunktur och på en arbetsmarknad som ställer höga krav på utbildning, språkkunskaper och arbetsförmåga. De vanligaste målgrupperna som idag tar emot ekonomiskt bistånd består av arbetslösa, sjukskrivna utan ersättning från Försäkringskassan samt personer med sociala/medicinska hinder. Personer som socialtjänsten möter har ofta en komplex problematik och behöver många gånger stöd inom flera livsområden. Därför är både intern och extern samverkan central för att långsiktigt stödja individer mot självförsörjning.

I linje med nya socialtjänstlagen är det viktigt att utveckla arbetssätt som stärker medborgarnas tidiga kontakt med socialtjänsten och som möjliggör snabb lotsning till relevanta stödinsatser. Socialt förändringsarbete där professionell bedömning, uppföljning och dialog med individen är avgörande för vägen mot egen försörjning. Samtidigt finns det ett behov av att i högre grad använda digitala lösningar inom ekonomiskt bistånd för att minska dokumentationsbördan, effektivisera administrativa processer och därigenom frigöra mer tid till det sociala arbetet.

Regeringen har lämnat lagrådsremisser med förslag till författningsändringar som kan komma att påverka verksamhetsområdet under kommande år. Förslagen avser dels införande av ett aktivitetskrav för mottagare av försörjningsstöd, dels ett reformerat försörjningsstöd som bland annat innefattar ett bidragstak samt en förändrad beräkning av riksnormen, där normen föreslås utgå från ett referensvärde baserat på prisundersökningar av olika hushållstypers baskonsumtion. Det är i nuläget svårt att bedöma vilka samlade effekter förslagen kommer att få för såväl kostnadsutvecklingen som målgruppen. Ett bidragstak för barnfamiljer kan innebära minskade utbetalningar av ekonomiskt bistånd för förvaltningen. Samtidigt finns risk för ökade sociala konsekvenser för berörda hushåll, såsom hyres- och elskulder, vräkningar och ökad risk för bostadslöshet, vilket i sin tur kan påverka rörligheten på bostadsmarknaden

och medföra behov av andra kommunala insatser.

Utmaningar och behov av utveckling

Trots den generellt låga andel personer som får ekonomiskt bistånd, finns det fortfarande grupper som är mer utsatta och som har svårt att lämna biståndsberoendet. Bland de som har långvarigt behov av ekonomiskt bistånd finns ofta en komplex problematik med många samvarierande faktorer. Satsningar på samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen och samordningsförbundet i syfte att stärka förutsättningarna för personer med långvarigt försörjningsstöd och komplexa försörjningshinder att bli självförsörjande är fortsatt prioriterat. Arbetet behöver prioriteras, utvärderas och utvecklas över tid för att säkerställa att rätt satsningar görs för målgruppen.

För att socialtjänsten ska kunna möta framtidens utmaningar behöver sociala system för handläggning och dokumentation inom socialtjänsten utvecklas. Satsning på digitala verktyg och automatiserade processer kommer spela en central roll för att frigöra resurser, förbättra tillgängligheten och skapa en mer flexibel och anpassningsbar verksamhet. Det är samtidigt avgörande att tjänster som exempelvis e-tjänster skapas och utvecklas utifrån medborgarnas behov, och att digitalt utanförskap motverkas. För att förvaltningen ska klara denna omställning finns det behov av en struktur med tydliga roller och rätt kompetens, likväl som en kultur som främjar nytänkande.

Inom verksamhetsområdet är det även fortsättningsvis prioriterat att stärka rättssäkerheten, kvaliteten och likabehandling i handläggningen genom fortsatt utveckling av kontrollmoment, kompetensutveckling och arbete mot felaktiga utbetalningar. För mer information om förvaltningens arbete med välfärdsbrott läs avsnitt 3.9 Övrigt.

Prioriteringar

- Arbeta samverkande med arbetsmarknadsförvaltningen och samordningsförbundet i syfte att stärka förutsättningarna för personer med långvarigt försörjningsstöd och komplexa försörjningshinder att bli självförsörjande.
- Fortsatt utveckla arbetssätten för personer med psykisk funktionsnedsättning så att fler ska kunna nå egen försörjning, praktik eller studier.
- Genomföra en behovsanalys av unga arbetslösa och unga i risk för skuldsättning, som grund för att utveckla det förebyggande och uppsökande stödet inom budget- och skuldrådgivning.

3.8 Arbetsmarknadsåtgärder

Omvärldsanalys

Enligt Arbetsförmedlingen ökade antalet inskrivna arbetslösa från 2023 och framåt till följd av en försvagad konjunktur. Under det första halvåret 2025 avtog dock ökningen och arbetslösheten stabiliserades. Mot slutet av året syntes tecken på en svag nedgång, men återhämtningen bedöms bli långsam och utdragen. Samtidigt kvarstår betydande utmaningar vad gäller långtidsarbetslösheten. Personer som varit utan arbete under en längre tid, särskilt två år eller mer, har inte tagit del av förbättringen i samma utsträckning som övriga arbetssökande. Målgruppen står ofta längre från arbetsmarknaden och är i behov av mer

omfattande och samordnade insatser för att kunna etablera sig i arbete.

Den föreslagna aktivitetskravsreformen innebär en väsentlig förändring av kommunernas uppdrag inom arbetsmarknadspolitiken. Reformen medför en skyldighet för kommunerna att tillhandahålla heltidsaktiviteter för personer som uppbär ekonomiskt bistånd. Detta ställer ökade krav på kapacitet, struktur och samverkan samt förutsätter utvecklade och gemensamma arbetssätt mellan stadsdelsförvaltningarna och arbetsmarknadsförvaltningen.

Mot bakgrund av föreslagna reformer på migrationsområdet samt ett minskat antal asylsökande till Sverige bedöms antalet nyanlända till Stockholms stad fortsätta minska under de kommande åren.

Utmaningar och behov av utveckling

En betydande andel av de personer som uppbär ekonomiskt bistånd tillhör grupper med svag förankring på arbetsmarknaden. Det gäller exempelvis personer utan fullständig gymnasieutbildning, personer födda utanför Europa, äldre arbetssökande samt personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Bland de som har långvarigt behov av ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet finns också ofta en komplex problematik med många samvarierande faktorer.

För att stärka stödet till personer med långtidsarbetslöshet och långvarigt ekonomiskt bistånd behöver förvaltningen fortsatt stärka såväl den interna samordningen som samverkan med externa aktörer, däribland Arbetsförmedlingen, hälso- och sjukvården och civilsamhället. Arbetsprocesser behöver vidareutvecklas för att i högre grad vara individanpassade, rättssäkra och effektiva, med tydligt fokus på stegförflyttning mot självförsörjning. När andelen biståndsmottagare med komplex problematik ökar, ökar också behovet av kommunala arbetsmarknadsinsatser som kombinerar arbetsförberedande stöd, praktik, rehabiliterande insatser och strukturerad samverkan.

Förvaltningens arbete med feriejobb för ungdomar i åldern 16–18 år utgör en viktig förebyggande insats. Särskild prioritet ges till grupper som nyanlända, unga med funktionsnedsättning samt ungdomar med social problematik. För att möta målgruppens behov och säkerställa god kvalitet i genomförandet finns ett fortsatt utvecklingsbehov av samverkan med civilsamhället och andra lokala aktörer, i syfte att stärka handledarskapet och bredda utbudet av anpassade ferieplatser. Förvaltningen följer med intresse utvecklingen av stadens arbete med modellen studiemotiverande arbetslivsorientering (SAO) som nu först ska testas på ett antal skolor i stadens fokusområden.

Även om migrationen minskar kvarstår behovet av långsiktiga och integrationsfrämjande insatser. Det förebyggande och uppsökande arbetet behöver därför fortsatt prioriteras och utvecklas, med fokus på tidig samhällsvägledning och stärkt etablering på arbetsmarknad, bostadsmarknad och i samhällsliv. Insatser såsom samhällsvägledning, introduktionsförskola och familjecentraler utgör centrala ingångar för att nå målgruppen i ett tidigt skede och att säkerställa att rätt stöd ges i rätt tid.

Prioriteringar

- Vidareutveckla samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen (Jobbtorg) i arbetet med

införandet av aktivitetskravet för att med tillgängliga och anpassade insatser samt samordnat stöd påskynda arbetslösas etablering på arbetsmarknaden.

- Utveckla samverkan inom stadsdelsområdet och andra förvaltningar i syfte att fler verksamheter kan ta emot skolungdomar för feriejobb som håller hög kvalitet och verkar för att skapa positiva arbetslivserfarenheter.
- Vidareutveckla det förebyggande och uppsökande arbetet för att i ett tidigt skede ge samhällsvägledning, med fokus på att stärka förutsättningarna för att etablera sig på arbetsmarknad, bostadsmarknad och i samhällsliv.

3.9 Övrigt

Verksamheternas miljö- och klimatarbete

Under planperioden kommer nämndens lokala *Miljö- och klimathandlingsplan 2030* fungera styrande och vägledande för verksamheterna då de ska välja åtgärder att genomföra.

Respektive verksamhetsområde ska följa de vägledningar som finns, revideras och är under framtagande som till exempel vägledning för hållbar vård och omsorg, vägledning för kemikaliesmart förskola samt vägledning för hållbar socialtjänst. De upphandlingar som staden och nämnden genomför samt de inköp förvaltningen gör är betydelsefulla för att uppnå majoriteten av miljöprogrammets mål. Därför är inköp och inköpskompetens ett fortsatt prioriterat område i förvaltningens miljö- och klimatarbete. Förvaltningens arbete med fossilfri fordonsflotta är i behov av fler tillgängliga laddplatser både på gatumark och vid inhyrning i stadens garage.

Civil beredskap och säkerhetsarbete

Det rådande säkerhetsläget, präglad av en instabil omvärld och ökade hot mot samhällets stabilitet, ställer högre krav på en välfungerande civil beredskap och krisberedskap. För att hantera dessa utmaningar effektivt krävs det att Skarpnäcks stadsdelsförvaltning rustar för en starkt förmåga inom strategisk planering, samordning och utbildning. Ett fokuserat och långsiktigt arbete förutsätter en anpassad resurssättning där olika funktioner och kompetenser samverkar. Genom att skapa strukturerade arbetsprocesser inom dessa områden kan beredskapsförmågan stärkas, vilket gör samhället mer motståndskraftigt mot framtida kriser och samhällsstörningar. Samtidigt behöver materialförsörjningen för civil beredskap säkerställas, vilket kräver centralt allokerade resurser för att stärka tillgången till nödvändig utrustning och infrastruktur.

Förvaltningens arbete syftar till att stärka sammanhållning, tillit, engagemang och transparens för att bygga ett motståndskraftigt samhälle som klarar av påfrestningar. Invånare, nätverk och föreningar är centrala resurser i arbetet med civil beredskap. Under 2026 påbörjas en ny RSA-cykel och kommande år behöver de åtgärder som formuleras att genomföras. Förvaltningen ser också behov av att utöka det utåtriktade arbetet med civil beredskap gentemot stadens invånare. En viktig del i detta arbete är att stärka invånarnas kunskap om egenberedskap och därmed öka samhällets samlade motståndskraft vid störningar.

Samhällsutvecklingen ställer även högre krav på säkerhet inom kommunala verksamheter. Det finns ett ökat behov av verksamhetsstöd inom områden som pågående dödligt våld, beredskapsarbete, kontinuitetshantering samt risk- och sårbarhetsanalyser.

Barnsäkerhetsarbetet har fokus på främjande och förebyggande insatser och det behöver finnas en tydlig beredskap för hur förskolorna ska agera vid oönskade händelser. Beredskapsarbetet är ett pågående arbete inom förskolorna och behöver fortsätta utvecklas för att säkerställa en säker och trygg förskola.

Bekämpa välfärdsbrott

Förvaltningen ska i samverkan med berörda interna och externa aktörer stärka arbetet mot välfärdsbrottslighet. I arbetet ingår att identifiera de mest betydande riskerna och vidta åtgärder för att förebygga, upptäcka och hantera välfärdsbrott. Kontroll och uppföljning av privata utförare och leverantörer ingår i nämndens interna kontrollarbete och ska bedrivas strategiskt och systematiskt. Genom utökad intern kontroll och aktiv avtalsuppföljning kan förvaltningen säkerställa att inköpsprocessen bedrivs effektivt och att inköp sker genom stadens upphandlade leverantörer.

Stävja otillåten påverkan

Förvaltningen kommer att stärka arbetet mot otillåten påverkan i linje med stadens nya stödmaterial. Alla stadens förvaltningar arbetar för att upprätthålla rättssäkerhet, opartiskhet och bekämpa mutor och andra former av korruption. Förvaltningens arbete sker genom att säkerställa välfungerande arbetssätt, avvikelshantering och kontroller. Medarbetare och chefer får ökad kunskap om arbetssätt och risker för otillåten påverkan, samt var de kan vända sig för stöd och avvikelshantering.

Systematisk informationssäkerhet

Staden genomför under 2026 förändringar och förstärkning av cybersäkerhetsarbetet, vilket påverkar förvaltningens arbete med informationsklassning och dataskydd. Ett nytt klassningssystem kommer också att införas i staden. Förvaltningens arbete med informationssäkerhet kommer att intensifieras utifrån stadens nya metodik och fokusera på att identifiera, bedöma och följa upp informationssäkerhetsrisker i de olika verksamheterna.

4 Sammanfattande ekonomisk analys

Förvaltningens nettobudget 2026 för driftverksamheten uppgår till 1418,8 mnkr. Det är en ökning med 56,8 mnkr (4,2 procent) jämfört med föregående års budget. Budgetramarna för 2027 och 2028 som framgår av tabellen nedan är antagna av kommunfullmäktige i samband med beslutet om budget 2026. De grundar sig på prestationer för 2025. Bokslutet 2025 för Skarpnäck stadsdelsnämnd visade efter resultatdispositioner ett resultat på +19,9 mnkr jämfört med budget.

Stadsdelsområdet växer i mindre utsträckning än andra delar av staden vilket påverkar förvaltningens budgettilldelning negativt. Förvaltningen bedömer att budgetförutsättningarna för perioden 2027-2029 kommer att innebära snävare budgettilldelning med risk för kostnadsutmaningar i verksamheterna. De ekonomiska utmaningarna under planperioden kan komma att medföra krav på effektiviseringar och kostnadsminskningar inom samtliga verksamheter. Arbetet inriktas på kostnadssänkande insatser med bibehållen kvalitet, innovation, samverkan, ändamålsenliga avtalsuppföljningar och effektivisering av lokalutnyttjande.

Anslag för nämndens verksamhet (mnkr)	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Kostnader	1 403,2	1 461,6	1 483,9	1 499,7
Drift och underhåll	1 388,0	1 445,2	1 467,5	1 483,3
Avskrivningar	11,2	11,9	11,9	11,9
Internräntor	4,0	4,5	4,5	4,5
Intäkter	41,2	42,8	42,8	42,8
Netto	1 362,0	1 418,8	1 441,1	1 456,9
Källa: Stockholm stads budget 2026				

Förvaltningen hade 2025 en ekonomisk bruttoomslutning på ca 1 538 mnkr, vilket framgår av tabellen nedan.

I förvaltningen arbetar 918 tillsvidareanställda medarbetare och personalkostnaderna utgör ca 37 procent av nämndens bruttokostnader, vilket motsvarar 572 mnkr. Personalkostnader 2026 och framåt påverkas positivt av minskningen av personalomkostnadspålägget från 41,0 procent till 40,0 procent. De senaste årens ökande uppräknings av löner och 2026 års prognostiserade löneuppräknings får emellertid en stor påverkan på förvaltningens framtida personalkostnader. Under den kommande tioårsperioden kommer det att finnas behov av nyanställningar kopplat till pensionsavgångar och ett växande behov av personal riktat mot äldreomsorg vilket kommer att innebära ytterligare ökande personalkostnader. Trygga anställningar på heltid med minskande andel timanställda och deltidsanställda stärker kvalitet och kontinuitet för både medarbetare och brukare, men kan också komma att innebära ekonomisk påverkan för verksamheterna. Behovet av att attrahera och behålla personal kommer att bli än viktigare. Grundutbildningar och vidareutbildningar är därför av största vikt och innebär också en ökad kostnad, framförallt för det vikariebehov som uppstår därav.

Kostnaderna för köp av verksamhet utgör ca 42 procent av de totala bruttokostnaderna, vilket motsvarar 648 mnkr. Prognosen för 2026 visar på en stor kostnadsökning av köp av verksamhet, främst på grund av ökat antal brukare inom äldreomsorgen och prisökning för vård- och omsorgsboendeplats om 3,6 procent och 3,0 procents ökning för hemtjänstinsatser.

Kostnaderna för lokaler utgör ca 9 procent av de totala bruttokostnaderna, vilket motsvarar 133 mnkr. Hyresnivåerna för lokaler kommer troligtvis att stiga utifrån behov av upprustning samt ökade kostnader för nybyggnationer. För att klara att hantera den nya högre hyreskostnadsnivån inom givna budgetramar kommer det att ställas krav på ett ökat fokus på effektivt utnyttjande av lokaler inom alla delar av förvaltningen.

Övriga kostnader som är den resterande delen om 12 procent (185 mnkr) avser främst bidrag, livsmedel, förbrukningsmaterial och IT.

Ekonomisk bruttoomslutning (mnkr)	VB 2024	VB 2025	Förändring 2024/2025	Förändring %
Personalkostnader	578,7	571,9	-6,8	-1,2%
Lokalkostnader	136,9	133,2	-3,7	-2,7%
Köp av verksamhet	617,5	647,8	30,3	4,9%
Övriga kostnader	181,2	184,7	3,5	1,9%
Bruttoomslutning	1514,3	1537,6	23,3	1,5%
Källa: Agresso				

4.1 Drift

Förskola

Befolkningsprognosen visar en fortsatt minskning på 4,5% procent av barn i åldern 1-5 år, vilket motsvarar cirka 40 barn per år under perioden. Från och med 2028 visar senaste befolkningsprognosen en gradvis ökning av barn, men det råder en fortsatt osäkerhet med anledning av nationell trend med minskat barnafödande.

Vikande barnantal och minskade intäkter skapar utmaningar i verksamheten. Utöver den generella utmaningen med färre barn är det en skillnad mellan inskrivna barn mellan höst och vår. I samband med att 6-åringarna går till skolan på hösten blir många platser lediga för att sedan fyllas på under vårterminen. Det innebär minskade intäkter under höstterminen men samma personalkostnader som under våren, vilket ställer krav på effektiv planering av personal -och barngrupper.

Det vikande barnantalet skapar fortsatta krav på en aktiv lokalplanering. Förvaltningen arbetar löpande med anpassning av verksamheten för att möta behovet av förskoleplatser inom stadsdelsområdet. Detta görs löpande under året genom noggranna behovsanalyser där Stockholms stads befolkningsprognoser av barn i ålder 1-5 år och nybyggnationer i området beaktas innan beslut tas inför nybyggnationer och potentiella utökningar av befintliga lokaler. Båda dessa faktorer bidrar till en viss osäkerhet i planeringsarbetet. Förvaltningen behöver även ha viss överkapacitet av förskoleplatser för att möta oförutsedda händelser och uppfylla platsgarantin.

Hyreskostnaderna per barn blir en ökad utmaning i och med det vikande barnantalet. Avseende eventuella nybyggnationer samt utbyggnad av befintliga förskolor ser förvaltningen en risk med potentiella fördyringar som sker under byggprojektets gång, vilket kan generera antingen höga förgäveskostnader eller höga framtida hyreskostnader.

Regeringen har tillsatt en utredning för att ta fram ett förslag om reglering av barngruppernas storlek och personaltätheten i förskolan. Utredningen ska även se över hur det kan införas en obligatorisk språkförskola för barn som visar påtagliga brister i svenska språket. Utredningen, som ska vara klar i juni 2026, ska även föreslå hur det kan införas tydligare nationella krav på personalens kunskaper i svenska språket. Beroende på vilka beslut som fattas utifrån resultatet

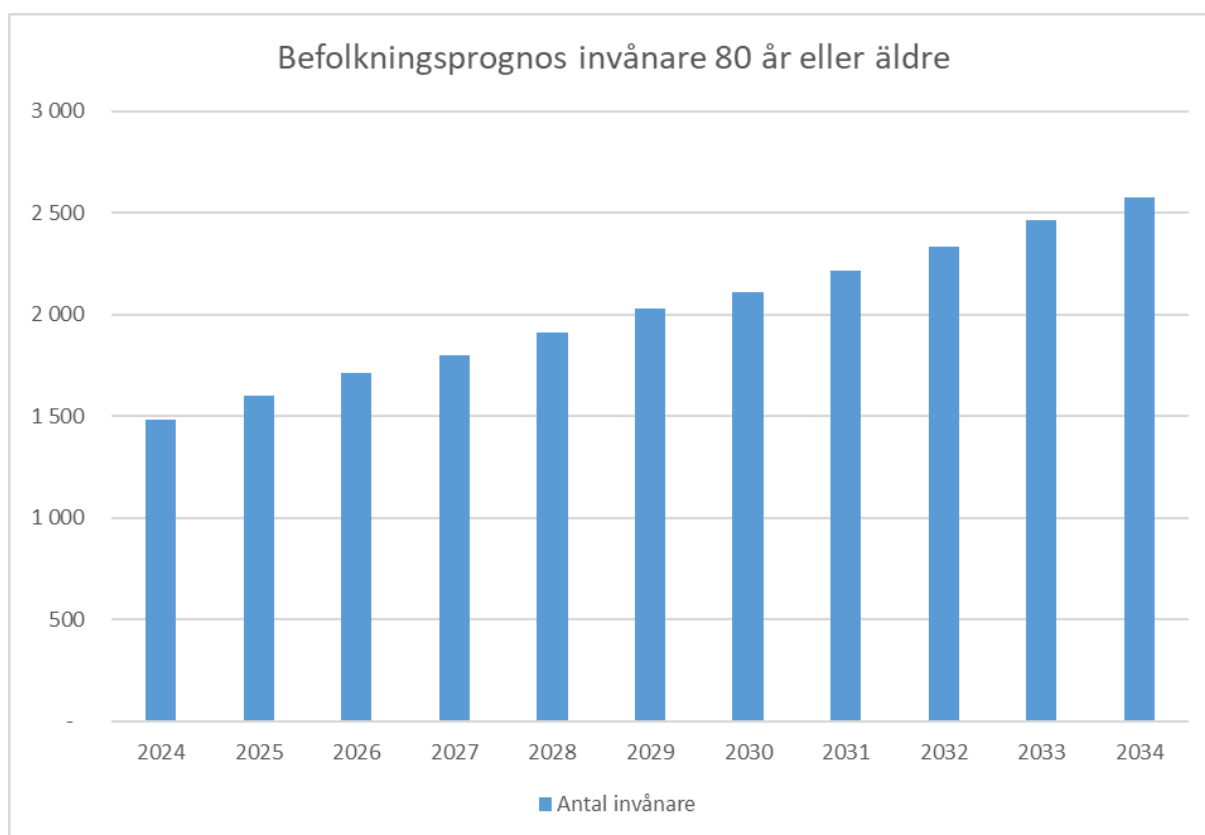
av utredningarna kan kommande års budgetförutsättningar påverkas i form av ökade kostnader för lokaler och personal.

Barn, kultur och fritid

Antalet unga i åldersgruppen 13-18 år i stadsdelsområdet prognostiseras minska med 3,5 procent mellan år 2026 och 2029. Efter det prognostiseras åldersgruppen att fortsatt minska de kommande åren. Utredning pågår där förvaltningen analyserar kapacitet och behov av öppna verksamheter för barn och ungdomar.

Äldreomsorg

Den äldre befolkningen inom stadsdelsområdet kommer öka under planperioden enligt prognos. Fram till 2029 väntas befolkningsökningen bli störst inom åldersgruppen 80-89 år. Den äldre befolkningen lever generellt längre och är friskare vilket resulterar i att många kan bo kvar längre i det egna hemmet. Detta ställer i sin tur högre krav på insatser inom hemtjänsten. Den ökande äldre befolkningen medför även ett ökat behov inom vård- och omsorgsboende. En kostnadsökning inom verksamhetsområdet är att vänta inom planperioden för både köpta insatser och ett ökat personalbehov för utförarverksamheterna för att möta den äldre befolkningens behov.

Kvaliteten inom äldreomsorgen utvecklas genom ökade krav på undersköterskeutbildning för medarbetare inom vård- och omsorgsboenden samt kravet på undersköterskeutbildning för fast omsorgskontakt inom hemtjänsten och preliminärt även inom vård och omsorgsboenden.

Detta i kombination med kompetensförsörjning, ökad kontinuitet, heltid som norm samt hög ambitionsnivå av andelen sjuksköterskor tillför ytterligare kostnadsökningar och utmaningar för utförarverksamheterna inom egen regi.

Den nya socialtjänstlagen och omställningen till god och nära vård och omsorg innebär utveckling av arbetssätt inom äldreomsorgen. Lagstiftningens inriktning tillsammans med den förväntade ökningen av antalet äldre innebär att resurser tydligt behöver fördelas för strukturerade förebyggande och hälsofrämjande insatser. Nya socialtjänstlagen innebär ökade kostnader för verksamhetsområdet den närmaste åren som kommer ge en besparing på lång sikt.

Användandet av välfärdsteknik behöver öka och en mer utvecklad digitalisering kan frigöra resurser och effektivisera äldreomsorgen. Det planerade införandet av nytt systemstöd för utförarverksamheter inom socialtjänst, äldreomsorg och hälso- och sjukvård inom staden kommer att kräva tid och resurser från verksamheterna under den kommande treårsperioden både inför och under införandet.

Behovet av upprustning och investeringar i både befintliga och framtida fastigheter medför också ekonomiska konsekvenser för förvaltningen. Kostnaden för det nya vård- och omsorgsboendet Bergholmsbacken kommer innebära ökade nettohyreskostnader då hyresökningen inte fullt ut kommer kunna debiteras hyresgästerna inom de särskilda boendena. Samtidigt ser vi ett ökat behov av fler boenden och om det blir i egen regi innebär det en ökad kostnad.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Antalet insatser för personer med funktionsnedsättning enligt LSS och SoL har generellt ökat de senaste åren och förväntas fortsätta öka vilket medför en ökad kostnadsmassa för förvaltningen. Målgruppen lever längre vilket ökar behoven av livslångt stöd.

Andelen personer med komplex problematik ökar vilket ställer högre krav och utmaningar för förvaltningen. Det saknas boende för denna målgrupp i stadens avtal enligt lagen om valfrihetssystem (LOV-avtal). Det innebär att förvaltningen behöver hitta alternativa lösningar och verkställa beslut utanför LOV vilket är mer kostsamt.

Förvaltningen ser en ökning i deltagande av daglig verksamhet och att ökningen kommer fortsätta, till följd har kostnaden för persontransporter ökat. Kostnaden för persontransporter kommer fortsätta öka i takt med att daglig verksamhet ökar. Kostnaden belastar det fasta anslaget trots att insatserna är kopplade till insatser som daglig verksamhet som är prestationsbaserat.

En ytterligare faktor som påverkar kostnadsutvecklingen är att riktåldern för pension successivt höjs i samhället, vilket innebär att fler personer har möjlighet att delta i daglig verksamhet under en längre tid. Detta bidrar till ett ökat behov av turbundna resor och därmed ökade kostnader.

Under de senaste åren har förvaltningen gjort renoveringar i lokaler och boende inom verksamhetsområdet. Det kvarstår fortfarande ett upprustningsbehov i lokalerna och boendena på entreprenad som kan medföra kostnader för förvaltningen längre fram.

Individ- och familjeomsorg och socialpsykiatri

Den nya socialtjänstlagen innebär ett omfattande arbete bland annat med utbyggnad av insatser utan behovsprövning.

De närmsta årens omställningsmedel ger utrymme för kostnadsökningar i form av såväl ökad personalbemanning och kompetensutveckling men det är sannolikt att de ekonomiska effekterna inte får genomslag under den tid som medlen finns avsatta.

Den nya lagstiftningen innebär också ett nedtonat fokus på socialtjänstens olika målgrupper. Förvaltningen har till stora delar infört teambaserade arbetssätt vilket ger kostnadseffektiva fördelar men det finns anpassningssvårigheter i relation till stadens budgetfördelningssystem. Familjeorienterat arbetssätt är ett sätt att både arbeta med föräldrars vuxenproblem och med att stärka deras föräldraförmåga samtidigt som barns behov uppmärksammas och stöd kan ges tidigare. Det medför behov av resursmässig samordning och omfördelning från flera olika budgetområden. I och med ikraftträdandet av den nya socialtjänstlagen har ansvaret för det brottsförebyggande arbetet ökat vilket leder till kostnadsökningar. Statsbidrag är ett viktigt tillskott till nämndens budget inom individ- och familjeomsorg. Också det brottsförebyggande arbetet är beroende av hur staten kommer att finansiera dessa.

Den stadsövergripande placeringsfunktionen som startar under 2026 förväntas medföra förbättrad avtalsuppföljning och kostnadskontroll. Det lokala ansvaret på stadsdelsnämnderna behöver betonas parallellt då kännedom som kan förebygga risker för sammanbrott finns där. Kunskapsbaserade insatser i öppenvård och på hemmaplan behöver fortsätta utvecklas, vilket måste ske både på lokal och central nivå, främst för att förebygga placeringsbehov men också för att säkerställa god eftervård.

De grupper som i framtiden behöver få del av ett utökat stöd av socialtjänsten och som blir fler har stora behov kopplade till eget boende, våld i nära relation samt samsjuklighet. Den ekonomiska situationen för många hushåll kan under perioden volymmässigt påverka förvaltningens förebyggande arbete gällande budget och skuldrådgivning, vräkningsförebyggande arbete men också ökade kostnader för tillfälliga boenden.

Förvaltningen behöver göra omfördelningar för att säkra utredningsarbetet inom relationsvåld men framför allt för att säkra stöd och insatser kopplat till våldsutsatta. En stor andel av våldsutsatta vuxna är enbart aktuella för våldsutsatthet.

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

Ihållande lågkonjunktur med ökad arbetslöshet leder till att antalet hushåll med behov av ekonomiskt bistånd riskerar att öka under planeringsperioden. Den minskande efterfrågan på arbetskraft drabbar grupper som står längst från arbetsmarknaden. Ungdomars och unga vuxnas försörjningsförutsättningar påverkas vilket kräver fortsatta satsningar på målgruppen.

Det förändrade regelverket för a-kassan får genomslag under perioden och kan komma att innebära att antalet hushåll i behov av ekonomiskt bistånd ökar. Inom stadsdelsområdet återfinns en högre andel personer som saknar sjukpenning än inom andra delar av staden. Omfattande och långsiktiga insatser för att nå egen försörjning behövs. Under perioden kommer det fortsatt vara viktigt att säkerställa hög kompetensnivå och intern samordning mellan olika verksamhetsområden som möter samaktuella personer.

Den så kallade bidragsreformen innehåller omfattande förändringar under planperioden som bland annat påverkar riksnorm, begränsat utrymme för stöd utöver riksnorm och minskat stöd för större hushåll. De föreslagna förändringarna bedöms sänka den ekonomiska standarden för biståndsmottagare, särskilt för barn i familjer med långvarigt biståndsbehov. Utöver hur reformerna påverkar personer som uppbär bistånd för sin försörjning kommer förvaltningen behöva avsätta resurser för att möta reformerna med kompetensutveckling och med tid för vägledning till enskilda.

Stadens analoga hantering av bedömning och beräkning av rätt till bistånd är personalresurskrävande och ineffektiv. Den tar också en oproportionerligt hög andel av den tid som behövs för socialt förändringsarbete givet den komplexitet som finns gällande försörjningshinder, rehabilitering och vägen till självförsörjning. Förvaltningen noterar svårigheter att konkurrera med kranskommuner som har kommit längre i effektiva digitala processer inom området.

Om det planerade aktivitetskravet införs under 2026 innebär det en reform för ökat stöd och aktiviteter i syfte att stärka biståndstagares förutsättningar till arbete eller studier. På sikt kan behovet av ekonomiskt bistånd minska samtidigt som reformen för kommunens del kräver finansiering för kunskapsbaserade och individanpassade insatser också för personer som idag inte ingår i målgruppen för arbetsmarknadsförvaltningens jobbtorg.

Stadsmiljö

Verksamhetsområdet genomför under 2026 en övergång till parkdrift i egen regi. Utöver att verksamheten under 2026 delvis kommer att ha dubbla kostnader medan övergången sker kan omställningskostnader komma att ha budgetmässiga konsekvenser även kommande år. Övergången till egen regi medför ett behov av att genomföra nya upphandlingar för arbeten som idag utförs av entreprenörer för till exempel betesdjur, vinterväghållning, plaskdammar, vilket potentiellt kan medföra fördyringar.

Från och med 1 januari 2026 ska det enligt lag finnas möjlighet att källsortera förpackningar på de platser i stadsdelsområdet som uppfyller Naturvårdsverkets riktlinjer. Hanteringen av detta är inte helt klar och förvaltningen ser en risk i ökade driftskostnader för sophantering. Lagen innebär vidare att stadsdelsnämnder, via Naturvårdsverket, ska få ersättning från förpackningsindustrin. Förvaltningen ser en osäkerhet kring hur och när denna ersättning tilldelas, samt risk att ersättningen inte kommer att täcka de ökade kostnaderna.

Klimatförändringarna kan leda till oförutsedda kostnader i samband med extremväder, såsom stormar och skyfall. Kostnader för det är svåra att förutse.

I kommande exploateringsprojekt i stadsdelsområdet planeras för anläggning av nya parker och mötesplatser. Det medför nya ytor som ska skötas underhållas och driftas.

Vatten- och markföroreningar är en komplex fråga där förvaltningen saknar gemensam inriktning och tydlighet i staden. Frågan behöver adresseras såväl förebyggande vid planering av nya stadsutvecklingsområden som vid befintliga parker och grönområden som påverkas av föroreningar från tidigare verksamheter på platsen. Förvaltningen ser fördelar med en samordnad planering i staden samt behov av finansiering av provtagning och eventuella åtgärder.

4.2 Investeringar

Stadsmiljö

Övergången till parkdrift i egen regi innebär stora investeringar över tid i samband med att förvaltningens maskin- och fordonsflotta successivt byggs upp. Under 2026 fanns särskilda investeringsmedel som förvaltningen kunde söka för övertagandet av parkskötsel i egen regi. Förvaltningen ser fördelar med att invänta och samordna erfarenheter från den eldrivna marknaden för att investeringar ska bli så ekonomiska och effektiva som möjligt.

Förvaltningen har lämnat in underlag för angelägna investeringsprojekt till trafikkontoret, som därefter gör en samordnad prioritering för hela staden. För de kommande åren har förvaltningen föreslagit att prioritera upprustning av Tidaholmsparken i Hammarbyhöjden, Kärrtorpsparken i Kärrtorp, Magnebergsparken/Dalgärdet i Enskededalen och Gimoparken i Bagarmossen. När det gäller större investeringar och reinvesteringar finns en utmaning i att kunna hantera projekten inom planerad tidplan, eftersom oförutsedda hinder ofta inträffar i samband med anläggningsfasen. För att kunna färdigställa projekten är det därför önskvärt att kunna omdisponera medel mellan projekt och år.

Prioritet	Projekt	Åtgärd	Kalkyl (mnkr)
1	Tidaholmsparken	Upprustning av park	20
2	Kärrtorpsparken	Upprustning av lekpark	12
3	Magnebergsparken/Dalgärdet	Upprustning av lekpark	15
4	Gimoparken	Upprustning av lekpark	8

Klimatinvesteringar

Samtliga av förvaltningens åtgärder strävar efter minskade växthusgasutsläpp. Planerade investeringsåtgärder för åren 2027, 2028 och 2029 redovisas i bilaga 5. Förvaltningen ser ett värde i att staden säkerställer att planerade projekt har en god måluppfyllnad.

Klimatanpassningsinvesteringar

Samtliga av förvaltningens åtgärder strävar efter multifunktionell klimatanpassning. Planerade åtgärder som är en utveckling av de klimatanpassningsprojekt som ansökts för i verksamhetsplanen för 2026 och övriga planerade investeringsåtgärder för åren 2027, 2028 och 2029 redovisas i bilaga 6.

5 Lokalförsörjningsplan

5.1 Sammanfattning

Lokalförsörjningsplanen är ett styrdokument för respektive nämnds lokalplanering där nämndens kort- och långsiktiga lokalbehov och planerade lokalförändringar presenteras. Nämndernas lokalförsörjningsplaner aggregeras till stadens övergripande lokalresursplan som årligen föreläggs kommunstyrelsen.

Lokalförsörjningsplanen omfattar planering av särskilda boenden för äldre samt verksamhetslokaler under perioden 2027–2046. Planen är uppdelad i två etapper: den första

sträcker sig mellan 2027 och 2034 och den andra mellan 2035 och 2046.

Förvaltningen arbetar strukturerat med den strategiska lokalförsörjningen för att säkerställa att verksamheterna kan bedrivas enligt plan med ändamålsenliga lokaler på kort och lång sikt. Målsättningen är att planera lokalförsörjningen så att flexibilitet och kostnadseffektivitet uppnås.

Förvaltningen har delvis underhållsskulder i lokalbeståndet som kan resultera i tilläggshyror. För att klara nya högre hyreskostnadsnivåer inom givna budgetramar kommer det att ställas krav på ökat fokus på effektivt utnyttjande av lokaler i hela förvaltningens verksamheter. Lokalförsörjningsplanen utgår i huvudsak från att arbeta med att avveckla lokaler med hög hyra, lokaler som har låg nyttjandegrad och som inte är ändamålsenliga men även med att förbättra tillgängligheten och servicen gentemot medborgarna och verksamheterna.

Stadens nybyggnationsprojekt påverkas av ökande byggkostnader som även påverkar den framtida hyran. Även internräntan får effekt på hyresnivåer i enlighet med samverkansavtalen. I stadsdelsområdet planeras för ett antal nya bostäder under planperioden och antalet invånare kommer successivt att öka, den rådande lågkonjunkturen inom byggbranschen innebär dock ett lägre bostadsbyggande generellt. Den ökade befolkningmängden kommer sannolikt skapa ett ökat behov av verksamhetslokaler för stadsdelsnämnden.

5.2 Planeringsförutsättningar

Förvaltningens verksamheter arbetar för en effektiv samordning av förvaltningens inhyrda lokaler. För att uppnå ett effektivt utnyttjande av lokalresurserna samverkar verksamheterna kontinuerligt både mellan avdelningar och inom respektive avdelning. Förvaltningen samverkar även med andra förvaltningar för att dela resurser effektivt inom hela staden.

Förvaltningens strategiska lokalförsörjningsarbete ställer krav på att kontinuerligt bevaka och utvärdera befolkningsprognoserna samt att hålla sig uppdaterad på tidplaner i bostadsbyggnadsprojekten. Två större program för ny bostadsbebyggelse i Hammarbyhöjden-Björkhammen och Bagarmossen-Skarpnäck har antagits. Det innebär att detaljplaner för nya bostäder kommer att tas fram under båda planeringsperioderna 2027 till 2045. Tiderna för husens färdigställande varierar och vissa planer är mer osäkra än andra gällande byggstart. Det beräknas att ca 4000 nya bostäder står klara för inflyttning fram till 2037 samt ett vård- och omsorgsboende i stadsdelsområdet.

Förvaltningen kan konstatera att den planerade ökningen med nybyggnationen av ett vård- och omsorgsboende, Bergholmsbacken, med 80 platser som ska vara klart 2030 inte täcker förvaltningens prognostiserade behov. Förseningen av nybyggnationen såsom detaljplanearbetet och andra faktorer påverkar planeringsförutsättningarna för förvaltningen. Utifrån valfriheten inom vård- och omsorgsboende i Stockholms stad (LOV) har personer rätt att välja boende själva vilket kan medföra att vissa väljer att bo i ett annat stadsdelsområde eller utanför stadens förvaltningsområde. Möjlighet för personerna finns även att bosätta sig hos privata äldreomsorgsaktörer.

Att verkställa beslut inom ramen för befintliga avtal enligt lagen om valfrihetssystem (LOV) är en utmaning för personer med komplexa behov. Förvaltningen följer utvecklingen med

arbetet inom inköpskategorin LSS-boende som syftat till att kunna verkställa fler beslut. Bristen på bostäder försvårar verkställandet av beslut. Förvaltningen ser behov av alternativa boendeformer, dels fler boenden med särskild profil och dels för unga personer med funktionsnedsättningar som får möjlighet att pröva eget boende för att identifiera framtida stödbehov. Se även bilaga 2, Boendeplan för särskilt boende för personer med funktionsnedsättning enligt LSS och SoL 2026-2036.

5.3 Hyreskostnadsutveckling

De senaste årens stora prisuppgångar har påverkat även hyresnivåerna i staden. Hyrorna tar en större andel av förvaltningens budget än tidigare. Nybyggnationskostnaderna har också gått upp tillika hyresnivåerna för den inflyttande hyresgästen. Förvaltningen bevakar hyresutvecklingen, men dess rådighet rör främst effektiviteten i hyresavtalsförhandlingen, lokalutnyttjandet samt lokalplaneringen.

Särredovisning av förskolor

Mellan 2022 - 2025 har förvaltningen avvecklat förskolor i inhyrda paviljonger samt en förskola med stort upprustningsbehov. Parallellt har förvaltningen under samma period öppnat två nya förskolor. Under 2026 avvecklas ytterligare två förskolor och en förskola öppnar åter efter renovering. I syfte att minska hyreskostnader har flera kontorslokaler avvecklats samt att öppna förskolan Vindsnurren samlokaliseras med en förskola. Med anledning av det vikande barnantalet har förvaltningen de senaste åren beslutat att inte bygga åtta planerade förskolor. Förvaltningen ser istället över förutsättningar att utöka befintliga verksamheter där så är möjligt och behov finns.

- Total hyreskostnad för förskolorna per år: 48,2 mnkr
- Hyreskostnader per plats: 26 388 kr/år

Särredovisning av särskilda boenden för äldre, avseende boendetyp vård- och omsorgsboende (VoB) och servicehus

Den totala hyreskostnaden för dagverksamhet, träffpunkter och vård- och omsorgsboende förväntas uppgå till cirka 11,6 miljoner under 2026. Majoriteten av hyran är för vård- och omsorgsboende.

- Total hyreskostnaden för nämndens vård- och omsorgsboende: cirka 8,5 miljoner kr
- Total hyreskostnad per plats för vård- och omsorgsboende: 135 t kr
- Nettohyreskostnad: 88 kr per lägenhet och dygn

Nybyggnationen av vård- och omsorgsboendet Bergholmsbacken som beräknas stå klart 2030 kommer bli kostnadsdrivande på grund av hyreskostnaderna. Enligt nuvarande kalkyl beräknas inhyrningskostnaden för vård- och omsorgsboendet uppgå till 26,9 miljoner kr per år och för hela objektet inklusive träffpunkt och dagverksamhet uppgå till 28 miljoner kr per år. Nettohyreskostnaden beräknas uppgå till cirka 600 kr per lägenhet och dygn. Det är en differens på 16,4 miljoner för att driva ett nybyggt vård- och omsorgsboende mot befintligt.

Nybyggnation innebär ökade kostnader och en större ekonomisk belastning som behöver hanteras genom att ta fram hållbara finansieringsmodeller i staden. För att finansieringen ska

vara hållbar krävs en modell som täcker de faktiska kostnaderna.

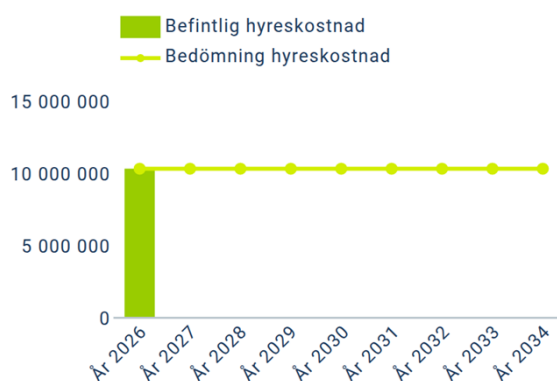
Övrig verksamhet

Hyresnivåerna för övriga lokaler kommer troligtvis att ligga på en stabil nivå under lokalförsörjningsplanens planeringsperiod. Förvaltningen har ett lokalbestånd som har behov av underhåll vilket kan leda till att reinvesteringar behöver genomföras. Dessa kan i sin tur resultera i hyrestillägg vilket kan påverka den totala hyresnivån. Att effektivisera befintliga lokaler samt att höja kvaliteten på lokalerna så att de blir ändamålsenliga och möter medborgarnas behov är mål som förvaltningen arbetar aktivt med.

Förvaltningen hyr lokaler/bostäder internt (inom kommunkoncernen) respektive externt (privata fastighetsägare). I nuläget hyr förvaltningen 27,3 % av sitt bestånd från externa hyresvärdar.

I tabellerna nedan redovisas kostnader per 31 januari 2026, för befintliga och planeringen av tillkommande lokaler, avvecklingar samt övriga hyreskostnader. Nuvärdesanalyser, indexuppräknings eller andra egna beräkningar ingår ej.

5.3.1 Administrativa lokaler

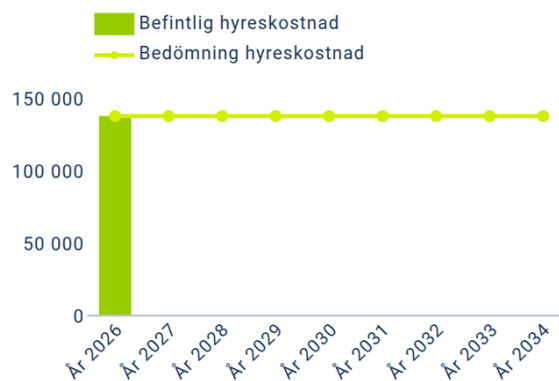
Bedömning hyreskostnad

10 266 336

Befintlig hyreskostnad

10 266 336

5.3.2 Arbetsmarknad

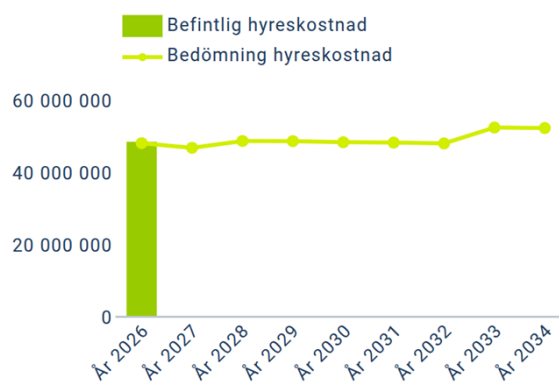
Bedömning hyreskostnad

137 154

Befintlig hyreskostnad

137 154

5.3.3 Förskolor

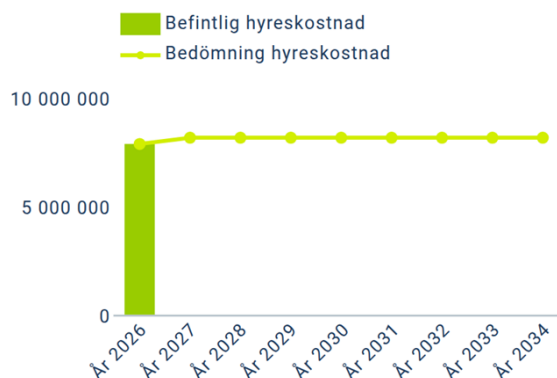
Bedömning hyreskostnad

47 849 739

Befintlig hyreskostnad

48 237 515

5.3.4 Kultur

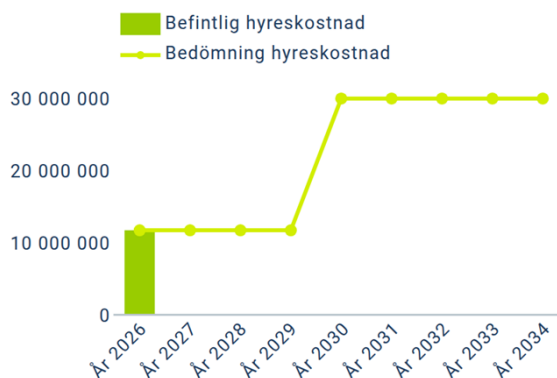
Bedömning hyreskostnad

7 861 699

Befintlig hyreskostnad

7 861 699

5.3.5 Särskilda boenden för äldre

Bedömning hyreskostnad

11 599 370

Befintlig hyreskostnad

11 599 370

5.4 Samverkan

Under planeringsprocessens tidiga skeden, genomförandeprocessen samt under förvaltningstiden har förvaltningen ett nära samarbete med SISAB, Micasa, fastighetskontoret, stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret, exploateringskontoret, socialförvaltningen samt förskoleförvaltningen. Processkartan för byggprojekt (större projekt) används för att tillsammans få en samsyn i beslutsprocessen. Nämnderna har börjat samskriva tjänsteutlåtanden vilket effektiviserar beslutsprocessen och gynnar samarbetet. Nämnden samverkar även med Svenska Bostäder och Stockholmshem i alla lokalfrågor. Av Stockholmshem hyr nämnden flertalet gruppboendestäder samt ett Kulturhus i Skarpnäck.

Fastighetskontoret hyr ut flertalet gruppbofästigheter men även en bastu som finns i Flatenbadet. Nämndens förvaltningshus hyrs av Svenska Bostäder.

Underhållsplaneringen och avbetalningen av underhållsskulden i förvaltningens lokaler kräver i vissa fall samarbete mellan hyresvärden och hyresgästen. God samverkan mellan parterna är en viktig faktor för att verksamheterna ska få ändamålsenliga lokaler med god arbetsmiljö. Brukare som vistas eller bor i lokalerna ska ha en god boende- respektive vistelsemiljö och invånarna som besöker kontor och Kulturhus ska uppleva att lokalerna är fina, hela och rena.

Förvaltningen driver verksamheter inom socialtjänsten tillsammans med andra förvaltningar vilket effektiviserar lokalbeståndet. Som exempel driver förvaltningen i samverkan med Enskede- Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning en ungdomsmottagning. Denna vänder sig till unga i åldrarna 13-23 år.

Kulturförvaltningen hyr in sig i stadsdelsförvaltningens lokaler och det bidrar till en naturlig samverkan kring biblioteksverksamheten. Skarpnäcks bibliotek hyr in sig i Kulturhuset i Skarpnäck, Björkhagens bibliotek hyr in sig i förvaltningshuset på Björkhagsplan. Löpande dialog förs med kulturförvaltningen om hur lokaltiderna ska nyttjas och samverkan sker på bästa möjliga sätt.

Synergier bör beaktas i lokalförsörjningen kopplat till platssamverkan och platsaktivering. Val av lokaler samt deras strategiska placering är aspekter som kan bidra till ökad trygghet och säkerhet i stadsmiljön.

5.5 Lokalplanering - ej pedagogisk verksamhet

5.5.1 Nuläge 31 januari 2026

Totalgruppering	Area	Kapacitet arbetsplatser	Hyreskostnad	Summering
Administrativa lokaler	Area 5 207	Total kapacitet 192	Befintlig hyreskostnad 10 266 336	Hyreskostnad/area 1 972 Kostnad/Plats 53 471
Arbetsmarknad	Area 74	Total kapacitet 3	Befintlig hyreskostnad 137 154	Hyreskostnad/area 1 853 Kostnad/Plats 45 718
Kultur och fritid	Area 4 380	Total kapacitet 35	Befintlig hyreskostnad 7 861 699	Hyreskostnad/area 1 795 Kostnad/Plats 224 620

Förvaltningen har under flera år arbetat med att effektivisera de administrativa lokalerna på förvaltningskontoret på Björkhagsplan 6. Sedan september 2025 tillämpas aktivitetsbaserat kontor och antalet mötesrum har ökat samt att åtgärder för att öka trivselen genomförts. Huset har fortsatt delvis en underhållsskuld.

I Skarpnäcks kulturhus erbjuds lokaler och kurser för att möjliggöra eget kulturskapande och

lokalt engagemang. Kostnader för drift av kulturhuset finansieras genom budgeten för Barn, kultur och fritid samt till en mindre del genom uthyrning av lokalerna.

En lokal för en hemtjänstenhet har tillkommit under 2025, så nu finns totalt tre lokaler för hemtjänstens verksamheter. En av lokalerna har stort underhållsbehov.

Förvaltningen genomför för närvarande en översyn av samtliga öppna verksamheter för barn och unga, i vilken frågan om lokalbehov för parklekar och fritidsgårdar ingår.

Förvaltningen genomför även en utredning av långsiktig dimensionering av förenings- och möteslokaler.

Träffpunktslokal som riktar sig till vuxna med socialpsykiatriska behov är inte tillgänglighetsanpassad och förvaltningen utreder andra mer lämpliga lokaler.

Förvaltningen ser delvis ett underhållsbehov i lokalbeståndet inom socialtjänsten och arbetar med kartläggning, underhållsplaner och åtgärder.

Förvaltningen har fått i uppdrag av stadsdelsnämnden att starta parkdrift i egen regi. Verksamheten ska vara igång från och med 1 oktober 2026. Ett nytt kontor som ligger i Högdalen har hyrts in och samnyttjas med Enskede-Årsta-Vantör samt Farsta .

Förvaltningen arbetar strategiskt med effektiv lokalförsörjning samt minskad miljö- och klimatpåverkan vid lokalplaneringen och lokalanpassningar inom lokaler för övrig verksamhet.

Nyckeltal för ej pedagogiska verksamheter

- Nämnden hyr in totalt 16 379 kvadratmeter lokalarea för ej pedagogiska verksamhet där förvaltningshuset är det största objektet med 4 664 kvadratmeter.
- Antal anställda på förvaltningskontoret är ca 190 personer
- Antalet arbetsplatser i förvaltningshuset är ca 190 stycken
- Kvadratmeter per arbetsplats för förvaltningshuset är 23,2 kvadratmeter per arbetsplats (exklusive bibliotekets yta)

5.5.2 Behov och planering av lokaler för (första planeringsperioden)

Förvaltningen kommer under perioden att genomföra analyser av behov och utvecklingsmöjligheter gällande parklekarna samt fritidsgårdarna i stadsdelsområdet.

I samband med det fortsatta arbetet med att effektivisera de administrativa lokalerna så fokuserar förvaltningen på det största inhyrningsobjektet förvaltningskontoret på Björkhagsplan 6. Förvaltningen kommer att utreda olika tänkbara lösningar för att effektivisera lokalutnyttjandet.

Förvaltningen ser behov av att utöka antal gruppboendestäder LSS/SoL och har pågående samarbete med socialförvaltningen kring planering av nya boenden. Förvaltningen ser ett stort behov av lokaler för ett nytt stödboende för att ersätta befintlig verksamhet.

För att möta de demografiska förändringarna för den äldre befolkningen ser förvaltningen behov av att omstrukturera och analysera förutsättningarna för att utöka dagverksamheter,

träffpunkter och hemtjänst.

5.5.3 Behov och planering för lokaler (andra planeringsperioden)

Förvaltningen kommer att fortsätta arbetet med lokaleffektivisering under den andra planeringsperioden samt löpande bevaka behoven för att säkerställa en väl fungerande lokalförsörjning.

5.6 Lokalplanering - pedagogisk verksamhet stadsdelsnämnder

5.6.1 Nuläge 31 januari 2026

Totalgruppering	Area och antal brukare	Kapacitet	Hyreskostnad	Summering
Pedagogiska lokaler som hanteras av stadsdelsnämnder	Area 21 966	Total kapacitet 1 828 Bedömning av behov 1 613 Differens 215	Total kapacitet grupper 101 Befintlig hyreskostnad 48 237 515	Hyreskostnad/area 2 196 Area/kapacitet 12 Kostnad/Plats 26 388

Förvaltningen ansvarar för driften av 25 förskolor inom stadsdelsområdet. Det är ett blandat bestånd av äldre och nyare förskolor. Nya förskolor har öppnats i Björkhagen respektive Bagarmossen som ersättning för äldre förskolor och paviljonger.

Inskrivningsgraden inom stadsdelsområdets olika delar varierar marginellt. I merparten av stadsdelsområdets olika delar är majoriteten av barnen inskrivna i kommunal förskola, endast i Hammarbyhöjden är majoriteten av barn i förskoleålder inskrivna i fristående förskolor.

I förskoleverksamhetens lokaler har förvaltningen 1 580 inskrivna barn per 31 januari 2026. Årshyran per kvadratmeter är 2 167 kronor gällande inhyrning från kommungemensamma bolag och 2 333 kronor per kvadratmeter gällande inhyrning från externa hyresvärdar.

Förvaltningen följer befolkningsprognoserna och bevakar verksamheternas behov av lokalförsörjning. Målsättningen är att ha effektiva lokaler som är flexibla och har en hyreskostnad som är fördelaktig för förvaltningen. Förvaltningen arbetar med både avveckling, ny- och tillbyggnation samt anpassningar för att nå lokalmålen.

Förvaltningen arbetar strategiskt med effektiv lokalförsörjning samt minskad miljö- och klimatpåverkan vid planeringen av om-, ny- eller tillbyggnationer inom pedagogisk verksamhet.

Nyckeltal för pedagogisk verksamhet

- Inskrivningsgraden i förskolan är 96,9 procent
- Andel förskolebarn i kommunal regi är 66,2 procent
- Nämnden hyr in totalt 21 966 kvadratmeter lokalarea för förskoleverksamhet vilket ger en yta för barnen på cirka 12,0 kvadratmeter per barn att vistas på.
- 82,2 procent av dessa kvadratmeter hyrs in från hyresvärdar inom kommunens bolag

5.6.2 Planering av lokaler för år 2027-2034 (första planeringsperioden)

Det minskande barnantalet i stadsdelsområdet ställer krav på en aktiv lokalplanering. Detta görs löpande under året genom behovsanalyser där Swecos befolkningsprognoser av barn i ålder 1-5 år och nybyggnationer i området beaktas innan beslut tas inför nybyggnationer, potentiella utökningar av befintliga lokaler och avvecklingar. Förvaltningen tar i beaktning den perioden på året då flest barn är inskrivna. Antalet barn per grupp har en stor inverkan på det prognostiserade lokalbehovet.

Förvaltningen behöver även ha viss överkapacitet av förskoleplatser för att möta oförutsedda händelser och uppfylla platsgarantin.

Lokalbehovet under den första planeringsperioden

Huvudgruppering	Nuvarande år	År +1	År +2	År +3	År +4
Förskolor	Bedömning av behov 1 613 Total kapacitet 1 828 Differens 215	Bedömning av behov 2027 1 554	Bedömning av behov 2028 1 526	Bedömning av behov 2029 1 540	Bedömning av behov 2030 1 556

Planerade lokalförändringar under den första planeringsperioden

I samband med att Nytorps gårde utvecklas planeras en ny förskola på sex avdelningar. Antagande av detaljplanen för Nytorps gårde är planerat att beslutas under 2026. Stadsdelsförvaltningen följer planarbete noga och ursprunglig plan är att hyra förskolan (bostadsrättslokalen) av fastighetskontoret. Beräknad inflyttning är just nu 2034.

5.6.3 Planering av lokaler för år 2035-2046 (andra planeringsperioden)

Förvaltningen följer bostadsutvecklingen och de förändrade behoven som följer om demografin förändras. Behoven av pedagogiska lokaler följer bostadsutvecklingen och ålderssammansättningen av nyinflyttade.

5.7 Boendeplanering- särskilda boenden för äldre

5.7.1 Nuläge 31 januari 2026

Totalgruppering	Area och antal brukare	Kapacitet	Hyreskostnad	Summering	Lokalförändringar
Bostäder	Area 6 748	Total kapacitet 63	Befintlig hyreskostnad 11 599 370	Hyreskostnad/area 1 719 Area/kapacitet 77 Kostnad/Plats 184 117	

I Skarpnäcks stadsdelsområde är den totala kapaciteten av vård- och omsorgsplatser 147 platser, varav ett vård- och omsorgsboende om 63 platser som drivs i egen regi.

Boende	Fastighetsägare	Utförare	Antal platser enligt avtalsförvaltare januari 2026
Flygarhöjden	Hemsö	Attendo	27
Judiska hemmet	Enskilt Judiska hemmet	Föreningen Judiska hemmet	57
Hemmet för gamla	Micasa	Kommunal regi	63
Totalt			147

5.7.2 Behov och planering år 2027-2034 (första planeringsperioden)

Huvudgruppering	Nuvarande år	År +1	År +2	År +3	År +4
Särskilda boenden för äldre	Total kapacitet 63	Total kapacitet 2027 63	Total kapacitet 2028 63	Total kapacitet 2029 63	Total kapacitet 2030 143

Gruppering	Nuvarande år	År +1	År +2	År +3	År +4	År +5	År +6	År +7	År +8	År +9	År +10
Dagverksamhet											
Personer över 65 år inom grupp- och servicebostäder (LSS, SoL)											
Servicehus											
Vård- och omsorgsboende	Total kapacitet 63	Total kapacitet 2027 63	Total kapacitet 2028 63	Total kapacitet 2029 63	Total kapacitet 2030 143	Total kapacitet 2031 143	Total kapacitet 2032 143	Total kapacitet 2033 143	Total kapacitet 2034 143		

Tabellen baseras på att den nya vård- och omsorgsboendet blir inflyttningsklart 2030 och att nuvarande vård- och omsorgsboende behålls i drift. (Se även kapitel 5.7.2.2)

Stadsövergripande behovsanalys av vård- och omsorgsboenden 2027-2034

Enligt Stockholms stads befolkningsprognos ökar antalet äldre kraftigt under de kommande åren vilket medför ett ökat behov av vård- och omsorgsboenden. Stadens planering utgår från två planeringsperioder: år 2027–2034 och år 2035–2045.

Under den första planeringsperioden beräknas antalet äldre med behov av vård- och omsorgsboende öka från cirka 6 300 personer till cirka 8 250 personer. Det innebär en ökning med omkring 1 950 äldre personer fram till år 2034. Ökningen bedöms vara särskilt tydlig i innerstaden under denna period.

I nuläget finns cirka 4850 platser i vård- och omsorgsboenden inom staden, varav cirka 2650 drivs i kommunal regi och cirka 2 200 drivs i enskild regi. Därutöver finns cirka 2 800 platser utanför staden som är potentiellt möjliga inom ramen för valfrihetssystemet (LOV).

Kapaciteten påverkas av renoveringsbehov inom stadens befintliga bestånd. Under den första planeringsperioden berörs cirka 240 servicehuslägenheter och 252 lägenheter i vård- och omsorgsboenden av renoveringar som kräver evakuering.

I staden planeras för byggnation av cirka 430 platser i kommunal regi samt cirka 350 platser i enskild regi under perioden 2027–2034. Det nu planerade nytillskottet av vård- och omsorgsboenden bedöms inte möta det prognostiserade behovet. Med hänsyn till ökat behov, befintlig och planerad kapacitet, renoveringsrelaterade bortfall samt möjliga val inom LOV bedöms ett ytterligare tillskott om cirka 1500 platser behövas fram till år 2034 vilket motsvarar cirka 18 nya vård- och omsorgsboenden. Inriktning och behov för perioden kommer att preciseras inom ramen för Samordnad äldreboendeplanering (SÄB) i samverkan med stadsdelsförvaltningarna.

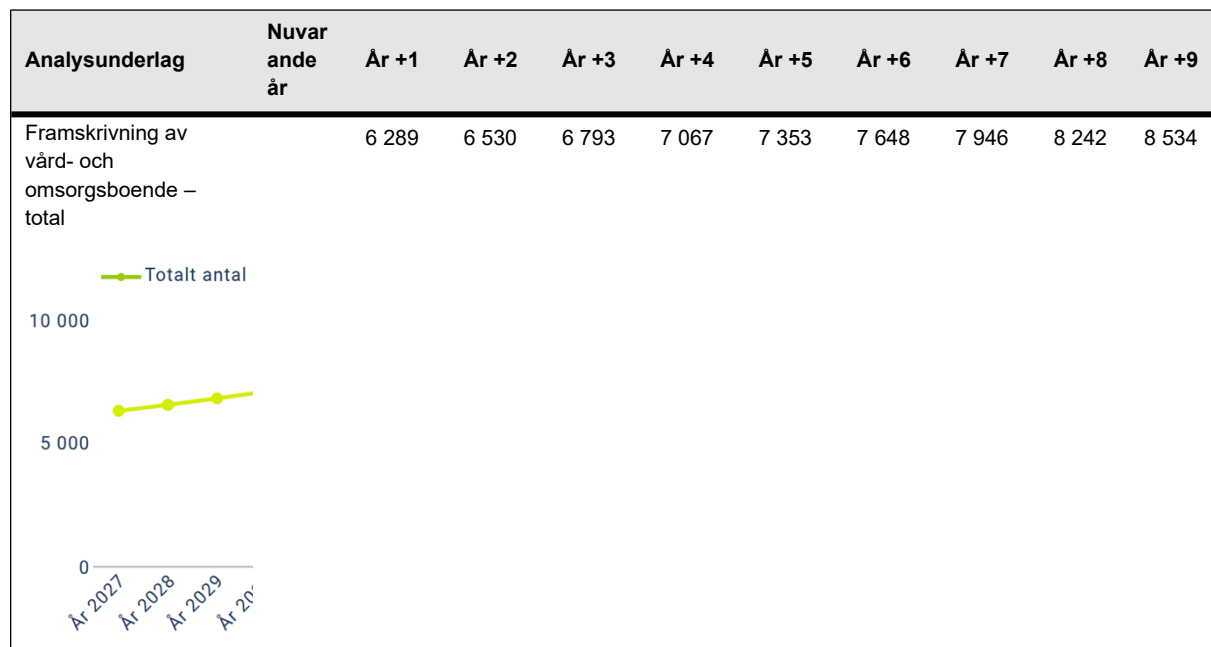
Stadsdelens behovsanalys av vård- och omsorgsboenden 2027-2034

Enligt befolkningsprognosen beräknas antalet äldreomsorgstagare öka i stadsdelsområdet från 957 personer 2027 till 1334 personer 2034, en ökning med 377 personer. Av dessa är 634, 80 år eller äldre. Enligt beräkningarna är 246 personer i behov av vård- och omsorgsboende. Denna ökning kommer ha påverkan på behovet av vård- och omsorgsboende men kan även ha påverkan på behov av övriga lokaler såsom dagverksamheter, träffpunktsverksamheter och hemtjänstlokaler.

Inom stadsdelsområdet bedömer förvaltningen att den största ökningen behövs av vård- och omsorgsboenden. Utifrån Swecos prognos för äldreomsorgen, (äldre-framskrivning från 2026) prognostiseras ett behov av 246 personer i Skarpnäck vård- och omsorgsboende 2027, fram till 2034 kommer detta behov ha ökat till 345 vilket är en ökning med 99 personer. Fram till 2045 prognostiseras ytterligare en ökning med 162 personer till 507 personer. Servicehus minskar strukturellt i staden och förvaltningen ser inget behov av fler antal platser. Behov av dagverksamheter för äldre kommer öka under planeringsperioden. Gruppboendestäder för äldre enligt LSS/SoL behöver öka i takt med att målgruppen åldras. Seniorboenden som är under planering i stadsdelsområdet kommer sannolikt öka behovet av hemtjänst. Förvaltningen ser även behov av fler boendeformer i staden som riktar sig mot till exempel äldre hemlösa och äldre med psykisk ohälsa.

Underlag för bedömning

Totalgruppering
Bostäder

Planerade lokalförändringar under den första planeringsperioden

Nybyggnationer, utvecklingsbehov samt evakueringar

I stadsdelsområdet beräknas ett nytt vård- och omsorgsboende vara klart för inflyttning 2030. Det nya boendet ligger i Bagarmossen och består av 80 platser, en dagverksamhet samt en träffpunktslokal. Befintligt vård- och omsorgsboende, Hemmet för gamla enligt tidigare äldreboendeplaner, planeras att flyttas till det nybyggda boendet.

Utifrån det ökade behovet av vård- och omsorgsplatser i stadsdelsområdet och staden samt stadens samlade behov av evakueringsplatser under tiden befintliga boenden renoveras, behöver frågan om behovet av Hemmet för gamla fortsatt utredas.

Behov av utökat antal platser på dagverksamhet behöver även ses över utifrån ökat antal omsorgstagare då beslut om befintlig dagverksamhet på Hemmet för gamla behöver fattas.

Förvaltningen har en kontinuerlig och strukturerad dialog med Micasa och äldreförvaltningen med återkommande utvecklingsmöten för att identifiera behov, följa upp pågående åtgärder och planera långsiktiga underhållsplaner samt framtida nybyggnationer som kommer att behövas för att möta det framtida behovet.

Enligt prognos för omsorgstagare vård- och omsorgsboende 2025 –2050 (Sweco) så kommer behoven att öka från dagens behov med 36 platser från året 2025 till 2030.

Vård- och omsorgsboende

Typ av lokalförändring	Lokalförändringar	Bygglov och beslutsskede	Ekonomi	Övrigt
Lokalförändring - Ny-, om- eller tillbyggda lokaler	VOB - Bergholmsbacken Gatuadress Finns ej	Bygglov Permanent		

5.7.3 Planering av lokaler för år 2035-2046 (andra planeringsperioden)

Stadsövergripande behovsanalys av vård- och omsorgsboenden 2035-2046

Under den andra planeringsperioden 2035–2045 ökar enligt Stockholms stads prognos antalet äldre med behov av vård- och omsorgsboende från cirka 8500 personer till cirka 11000 personer. Den största ökningen av antalet äldre beräknas ske i östra söderort och Västerort.

Under första delen av planeringsperioden beräknas fortsatt renovering inom stadens bestånd av ca 100 platser inom vård- och omsorgsboenden och drygt 200 servicehuslägenheter. I den planering av nybyggnation som fortfarande är i ett mycket tidigt skede förväntas i början av perioden ett nytillskott om ca 300 platser vård- och omsorgsboende i kommunal regi.

Sammantaget kommer ytterligare omkring 2500 äldre beräknas ha behov av vård- och omsorgsboende år 2045 vilket motsvarar ett behov av ca 30 nya vård- och omsorgsboenden. Inriktning och behov för perioden kommer att preciseras inom ramen för Samordnad äldreboendeplanering (SÄB) i samverkan med stadsdelsförvaltningarna.

Från 2035 beräknas 363 personer i stadsdelsområdet ha ökat med 155 till 2046 då 518 personer prognostiseras ha behov av en plats på vård- och omsorgsboende.